

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Félévre... 4 c
 Helyben készve:
 Egész évre... 20 kor.
 Félévre... 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Félévre... 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Amennyiben híreket visszaküldnek
 vagy megírnak nem vállalunk.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes adatok ára 5 fillér.

Vlaicu.

Ugyan mit szólna bármelyik magyar pénzügyi igazgatósága, ha a következő felszólítást kapná:

— Van nekünk magyaroknak nem egy derék, törekvő aviatikusunk. Évek óta küzdenek a levegővel és az emberek közönyével. Érzik magukban a hivatást, a tehetséget a repülés szolgálatára, bámulatosan szerény eszközökkel aránytalanul szép sikereket értek el. Már a levegővel meg tudnak küzdeni — de az emberek közönyével szemben nem. Pedig a mi repülő embereink is tudnának repülni, ha nem vonná le őket a sárba az a pénz, melyet senki sem bocsát rendelkezésükre, ha nem törné össze szárnyaikat a guny, a gyilkos guny. Kevesebb csufolódás, több támogatás, rögtön lesz magyar aviatika. A pénz, a pénz és ismét a pénz az a motor, mely a repülést előbbre viszi. Ingyen csak a madár repül. Tegyük hát lehetővé például a nagyváradiak és biharmegyeiek Lányi Antal hadnagy részére, a békésmegyeiek az ő Kvasz Andrásuk számára és így tovább lehetőleg minden magyar aviatikusnak, hogy tisztességes géppel gond nélkül folytathassák kísérleteiket. Gyűjtsük össze a szükséges pénzt — tekintetes igazgatóság,

méltóztassék valamely nagyobb összeggel megkezdeni az aláírást!

Erre a következő válasz volna hallható:

— Az eszme föltétlenül szép és tiszteletreméltó. A magyarnak nem kellene elmaradnia a többi művelt nemzetek mögött semmi tekintetben sem. A levegő meghódítása a modern kor legfontosabb problémája. Kossuth Lajos azt mondta: Tengerre magyar! el a tengerre! Ma tegyük ezt a jelszót: Felhők közé magyar, föl a felhők közé! Mindez nagyon szép és minden pártolásra méltó. De hát ezt pártolni nem a mi feladatunk. Mi a hitelügyeket látjuk el s az nekünk elég. Méltóztassék figyelembe venni a mai nehézségi pénzügyi helyzetet is. Drága a pénz, nincs visszszámítási hitel, magas a kamatláb. Ilyen súlyos viszonyok közt még nem volt a magyar pénzügyvilág. Ime, a zsidó bankárok báróitására örvendetes áradata is megakadt s ma, mikor a magyar főrendek büszke táborát újabb izraelita tagokkal akarják szitnya eredetükre emlékeztetni, kénytelenek az orvosi karból kiszemelni a folyó évre esedékes új zsidó bárót... És ilyen szomorú pénzügyi viszonyok közt mi a levegőbe költünk a pénzünket? Mi lesz akkor az osztalékkal, meg az igazgatói jutalékkal, melyeknek évről-évre emelkedniök kell?

Aztán mit csinálnának a miguruló aviatikusaink azzal a pénzzel? Tovább gurulnának — ezt pedig megcselekszik pénz nélkül is, hehehe...

Olyan roppant egyszerű a dolog!

Közben pedig történt valami.

Valami Vlaicu nevű, erdélyi, tehát magyar születésű mérnök eltanulta egy másik, de magyar nevű mérnöknek a repülési eszméjét. A kölcsönvett gondolattal repülőgépet szerkesztett s felszállást rendezett néhány városban, nagyon szerény eredménnyel. Lányi, Kvasz, Zsélyi mellett Vlaicu szóba sem kerülhet. De mi történt? A mi magyar aviatikusaink repüléseit végignézte a közönségség — az ingyen helyekről. Szegény repülőinknek még az utiköltségük sem igen jött be — no de mire is az nekik, ha repülni tudnak? S a ki a levegőben utazik, az bizonyos meg is él a levegőből.

Vlaicut ellenben megtették oláh nemzetiségűnek, akinek fölszállásánál potyázni egyezzerűen nem illik. Az oláh lapok vezércikket írnak róla. Vlaicu a nemzetiségi eszmét viszi szárnyain, s az oláh lapok szerint »a mi hősnünk«, »Erdély sólyma«, akinek egy-egy városba érkezését »egész román lélekkel« tapsolni és ünnepelni kell.

És dől a pénz »Erdély sólyma« szá-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy flirt története.

Mary Gaunt.

A doktor mélyen sóhajtott és mélabus pillantást vetett a tengerre. Tudta, hogy jól áll neki az érzélgősség, de vajjon a lány ott mellette észreveszi-e ezt, falusi kis liba létére? Az egyetlen férfi, a kivel valaha is bizalmasan beszélgetett, Richard Fereday volt, a vőlegénye. Richard Fereday, az ő férfias vonásu, komoly vőlegénye, a ki Sandy Hooknál várja, hogy nővére házából pár nap mulva oltárhoz vezesse. Gyengéd szeretettel gondolt a vőlegényére és a doktor minden erőlködése sem tudta elhalványítani a lelki szemei előtt élő képét. Milyen boldogok is lesznek nemsokára! De mert olyan boldog lesz nagyon rövid idő mulva, hát miért ne könyörüljön meg azon a boldogtalan, beszédes, tüzeaszemű hajóorvoson.

A hajóorvos határozottan csinos fiu volt és Nancy büszkének érezte magát, hogy mégis oly rendíthetetlen hűséggel ragaszkodik a vőlegényéhez. De sajnálta szegényt és ezért igen szeretetreméltó akart lenni vele szemben. — Richardnak sem lehetett kifogása ez ellen, sőt

egy másik férfi hódolata csak emelheti a szerelmese szemében. Bántotta is egy küssé, hogy Richardon kívül senki sem vallott még neki szerelmet, de most, hogy a vőlegényéhez való tengeri utazása alatt a csinos hajóorvos örülten belégabalyodott, boldogan és megelégedetten vágyódott a vőlegénye karjai közé.

Az is igaz, hogy Stanton doktor kellemes fiu. Hálát érzett iránta. Meg is mondja tán neki ma, együttlétek utolsó estéjén, mert holnap reggel már ott lesznek Newyorkban. Jóleső izgatottság fogta el, hogy erre az utolsó estére gondolt. A társaságtól kissé távol, szivdobogva leste a villanyos lámpák fényében feltűnő karcsu alakját. A doktor megállt és Augusta Mildmay-jal váltott pár szót. Nancy figyelemmel kísérte a kettejük beszélgetését. Jól tudja különben, hogy a dokornak a kisebb gondja is nagyobb a feketehaju, villogó szemű Mildmay-leánynál. A doktor ideálja az aranyos szőke haj, a kék szemek. De hát udvariasság a kötelessége. Végre elbucszott tőle és feléje sietett és most ott állt mellette, a holdfényes tengerre bámult és nagyot sóhajtott.

— Miért sóhajtsz? — kérdezte a lány.

— Maga kérdi? — felelte a férfi szemrehányóan. — Közeledünk a vége felé.

— Igen, — felelte a lány — holnap — és

megremegett. Mert vajjon melyik lányt nem remegtetni meg a vőlegényére való emlékezés, még ha nem is olyan örülten szerelmes.

— Holnap távozik el az én életemből, — fakadt ki egy mély sóhajlás a doktor kebeléből — hogy az övébe lépjen. Mondja kérem, vajjon érez-e szíve mélyén legalább egy csekély számalmat az iránt a férfiu iránt, a ki még a ruhája szegélyét sem érintheti.

— Ó, már hogyné éreznék, — kiáltotta a lány, a ki nem szokta meg, hogy ily hangon beszéljenek vele — de én úgy gondolom...

A doktor a szavába vágott és remegő hangon mondta, hogy egyedül magasztos hivatásának élve, ha nem is feledést, de vigaszt talál majd az idők folyamán. Augusta hirtelen előtűnt termett.

— Nancy Elkington, — szólította meg — maga tudógyulladást szerez még magának. Egy ilyen vékony kis csipkeblúz nem védelem itt a léghuzamos fedélzeten. Ej, ej, doktor, csodálom, hogy ilyesmit megenged! Jöjjön inkább, Nancy a szalónba, bridget játszunk, ugyis hiányzik a negyedik.

— Ó, minő prózai lélek! Bridget játszani, mikor szerelemről, égő szenvedélyről van szó!

— Nincs tapintata — mondta sugva a doktor és Nancy belátta, hogy Augusta, jóllehet

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitűnő tisztán kezelt saját termésű Tokaj hegyaljai boraimat nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta Kovács István jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

„Szabadság“ kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkecsállomás.

mára. A magyar Erdély szülöttje, a magyar műgyetem volt növendéke már a harmadik repülőgépet építi, a »Vlaicu III.« jelzésűt, amely rövidesen szállani fog magyar földön, hirdelve a nemzeti-eszme állambomlasztó erejét fönn, a fellegek közt is.

A magyar aviatikusok pedig elkésredetten gurulnak és koplálnak tovább azon a földön, mely a határszéleken egyre kevésbé lesz magyar, kicsuszik alólunk . . .

De hogyan hozhatja ezt valaki kapcsolatba a bankokkal? kérdezheti az olvasó.

Ugy, hogy a »Romanul«, ez az ismert magyarfaló ujság gyűjtést indított »Erdély aeroplánja« (!) a »Vlaicu III.« költségeinek előteremtésére. Az első napon begyűlt 64 aláírótól 1950 korona. S az első aláíró volt a »Viktoria« nevű aradi oláh pénzintézet 500 koronával.

A nemzetiségi pénzintézetek minden évben ezeket és ezeket adnak oláh, tót, szász iskolákra, templomokra, diákok nevelésére, ime, most a nemzetiségi aviatikát is megcsinálják. A mi pénzintézeteinkből inkább bárók kerülnek ki.

De szívesen odaadnánk egy-két-tíz tőzsdebárót a nemzetiségi pénzvilágnak cserébe egy kis kulturális lelkesedéért és fajszeretetéért és sovinizmusért!

Miért nem tudjuk mi magyarok csak úgy megbecsülni és szeretni és támogatni önmagunkat, mint a hogy ellenségeink tudnak bennünket gyűlölni?

*

A miniszterelnök beszámolója.

Lukács miniszterelnök nevezetes nyilatkozatot tett. Híradást küldött nagyenyedi beszámolója elé. Nyilatkozata bevezető részében nem nagy súlyt vet a népgyűlésekre, de annál nagyobbat a vármegyék bizalmi nyilatkozataira. Hogy az ellenzék vele többé szóba nem állhat: elűti azzal, hogy egyelőre kizárólag a királyt illeti meg a miniszterelnök kinevezési joga és az, hogy milyen kormány vezesse az ügyeket, teljesen attól függ, hogy kit biz meg ezzel ő felsége bizalma, s hogy ő felsége bizalma mellett ki bírja a többség támogatását is.

De volt a miniszterelnök nyilatkozatában sulyos, a békés kibontakozásra biztató nyilatkozat is. Új választás elrendelésével nem foglalkozik, mert tető alá akarja vinni az új választójogi törvényt, amelynek megalkotását főfontosságúnak tartja. A miniszterelnök nagyenyedi beszámolójában nagy lépéssel közeledik az ellenzék választójogi telfogásához, befejezetnek tekinti a harcot s mindeneket békés munkához invitál.

Az ellenzék által követelt reperációra vonatkozólag Lukács így szól:

— Bizonyos, hogy ebben az irányban méltányossággal tartozunk az ellenzéknek és a kérdésnek erre a részére bőven szándékozom kitérni nagyenyedi beszámoló beszámolójában.

A kormány legközelebbi terveiről ezeket mondta:

— Szeptember tizenhetedikén, amikor a képviselőház újra összeül, csupán a delegáció tagjait önjajtuk megválasztani, a delegációk ülésezése pedig szeptember huszonharmadikára van tervezve véve, úgy, hogy a delegációs ülésszak után kezdődnek, munkarendünknek pedig főprogram pontja: a választójogi reform.

Eltörölt ünnepnapok.

A hercegprimás körlevele.

Elénk, erős visszhangot keltett az egész világon X. Pius pápának a múlt év július 2-án kelt intézkedése, mellyel a rendes ünnepnapok számát kisebbítette. A pápának ezt a sociális és gazdasági szempontból jelentős és óriási felhívást keltő rendelkezését különféleképpen fogadták. Nagyon sokan helyeselték, de egyes országok szívesebben maradtak volna meg a hagyományos, régi állapot mellett.

Ezek közé tartozott Magyarország is, ahol a püspöki kar 1911 november 19-én Vaszary Kolos bíboros hercegprimás elnökletével tartott ülésen foglalkozott a kérdéssel és szótöbbséggel úgy határozott, hogy mivel földmivelő állam vagyunk, ahol az ünnepek megtartása nem igen jár anyagi hátránnyal, kérni fogja a régi állapot fenntartását. A nép lelkébe is meggyökeresedett az ünnepek eddigi hagyományos megtartása és a reform nem történhetnék minden belső megrázkódtatás nélkül.

Az apostoli Szentszék azonban ezt a kívánságot nem teljesítette s így most már bevégezt tény, hogy az ünnepnapok száma kevesebb lesz.

A hercegprimás most megjelent Balatonfüredről keltezett XII. számú körlevelébe tudatja, hogy a pápának ez a »Supremi Disciplinae« kezdetű motu proprioja nálunk is teljesen érvényben marad.

Eszerint a következő ünnepek vesztek el külső ünnepjellegüket:

Karácsony, húsvét és pünkösd másodnapja, Urnapja, Gyertyaszentelő Boldogasszony (febr. 2), Gyümölcsötő Boldogasszony (márc. 25), Kisasszony napja (szept. 8), valamint mindenféle ország, nemzet, egyházmegye, tartomány község különleges védőszentjeinek fogadalomból származó ünnepei, még ha egyháziilag meg

aranyos, kedves, jóságos teremtés, de éppen nem tapintatos.

— Nos, Nancy, jön?

— Rögtön — sugta a doktor a zajos hullámverések védelme alatt.

— Edes Augustus, rögtön — mondta a lány küssé türelmetlenül.

— No jó. Tíz percnyi időt engedélyezek. Siessen, doktor! — mondta Augusta jelentősen és nevetve sietett a társaságához.

Kiszabott perczek gyorsan mulnak. Két mondatot mondhatott a férfi csupán.

— Szánakozzék rajtam . . . az elhagyatottságomon!

— Ó, hisz szánom, szivemből sajnálom. Ó, bár tehetnék valamit magáért! — kiáltotta, bár ezt nem is kérték tőle.

A férfi felvetette szempilláit, felnézett rá. Majd kinyújtotta kezeit a kezei után, de mint a ki nem meri megtenni, a mit akar, bártortalanul huzta vissza azokat. Csönd lett közöttük, néma csönd. Egy hosszú pillantást vetett a leányra, majd ismét a tengerre függesztette tekintetét.

— Edes kis leány! — mondta a férfi s Nancy szeméibe könnyek szöktek.

Gyönyörteljes szánalmat érzett. Érezte, hogy e percz emlékéit mi sem törölheti ki! Ha majd

a Richard felesége, a Richard hűséges, odaadó felesége lesz, akkor is szentel majd pár percet — ilyen holdas, csendes estéken — annak a férfinak, a ki őt annyi szenvedéllyel, oly nemes lemondással tudta szeretni. Mily szomorú, mily kegyetlenül, mily szivrepesztően is szomorú ez az élet! És ő most ilyen kedélyállapotban menjen a szalonba kártyázni!

— Letelt az idő, — hallatszott az Augusta hangja — Nancy, az Istenért, siessen!

A doktor ránézett, kinyújtotta mindkét kezét, forró szoritással vitte a leány kis kezét a dobogó szívéhez.

— Most bucsuzunk igazán — mondta. — Válnom kell . . . hát válok . . . de . . . de . . . — hosszú szünet — de szeretem . . .

Gyorsan elfordult és Nancy mosollyal ajkain követte Augustát.

— Megtörtént? — kérdezte kacagva a fiatal hölgy.

— Ó, Augusta, ne nevéssen; kell, hogy szépnek tartunk bizonyos érzelmeket!

— Igaza van, édesem! Remélem, a doktorka nem hatolt be a Richard Fereday birodalmába. És nem szoritotta ki őt a maga szívéből. Szerencsére a maga szíve érintetlen, de az a kis csacsi Nora Campbell vörösré sirja a szeméit. Es fogadni mernék bármibe, hogy a mi

kedves, szép doktorunk most Millycent Tucker-től vesz hosszú, érzékeny bucsut. Ezer szerencse, hogy a leány lát és hall. Én mindannyiótok felett örököttem!

Nancynak eszébe jutott, hogy igaz is, megnyit kellemtlenkedett Augusta az egész utazás alatt. Most tágranyit szemekkel bámult rá, a melyekből megértő világosság sugárzott.

— Csak nem gondolja . . .

— Nem gondolom, de tudom. Jöjjön velem és Millycent Tuckerrel holnap, hogy a doktortól közös bucsut vegyünk.

— Én már elbucsuztam!

— Hát akkor legalább legyen jelen a mi bucsunknál.

Másnap reggel, mielőtt még a megérkezés zsvivaja betöltötte volna a levegőt, három csinos leány haladt karöltve a hajóorvos felé.

— Most bucsuzunk igazán — szóltak Augusta Mildmay és Millycent Tucker és feléje nyújtották kezeiket. — Válnom kell . . . hát válnom . . . de . . . de — hosszú, nagyon hosszú szünet — de szeretjük.

Nancy pedig édesen rámosolygott. Megnyitak a szeméi. És jóízűen nevetett a firtjeik történetén.

Megjelent Nagyvárad szenzációja!

„Levél Nagyvárad város közönségéhez“

Igyekezzen mindenki megszerezni.

Ma kerül kiosztásra.

Kiosztják a MESSENGER BOYOK.

is voltak eddig erősítve és nyilvánosan is megülettek. Ezek az ünnepnapok az ünnepek jegyzékéből törölendők.

Ezek a napokon tehát a szent mise hallgatás és a szolgálai munkától való tartózkodás nem kötelező.

Szent István király ünnepe azonban ezután is megülné éppen úgy mint eddig. De a szolgálai munkát bűn terhe alatt nem tiltja el a pápa ezen a napon sem.

Urnapját pedig csütörtök helyett vasárnap fogjuk ezután ünnepelni.

Hogy az ünnepeknek ez az új rendje mikor lép életbe, arra nézve még eddig nem történt döntés.

A margitai választás.

A központi választmány ülése.

A margitai kerületben megtartandó képviselő választás ügyével tegnap foglalkozott a vármegye központi választmánya. A választmány tagjai délelőtt 10 órára gyűltek össze a vármegyeházán. Keszthelyi Zoltán főjegyző elnökléssel jelen voltak: Dr. Wallner Odón, Palay Lajos, Markovits Károly, Des. Echerölles Kruspér Gilbert, dr. Mártonffy Bogdán.

Az ő és egyedüli tárgya volt a képviselőház elnökének leirata, melyben felbírja a választmányt, hogy megüresedett margitai képviselői kerület betöltése iránt a kellő intézkedéseket fogantasson. A ház leiratát Balogh János tb. főjegyző olvasta fel és mint előadó előterjesztette javaslatát.

A választmány egyhangulag kimondta, hogy a választás napját augusztus 19-ére tűzi ki. A határnap megállapítása után megalakították a választási tisztikart.

A választás elnöke dr. Gyöngyössy István választották meg. Jegyző Horváth Lajos. A második szavazatszedő küldöttség elnöke dr. Pálffy Gyula, jegyző Lajos Zoltán. Helyettes elnökök Morvay Zsigmond és Horváth István, helyettes jegyzők Appán Gyula és Gál Mihály.

A margitai kerülethez 50 község tartozik, melyeknek szavazói az eddigi sorrendben fognak az urakhoz járulni. A rend fenntartása iránt Markovits Manó margitai és Dobosy Kálmán érmihályfalvai főszolgabírók intézkednek. Ez idő szerint karhatalom kirendelésére szükség nincs. Ha esetleg a vezetők úgy találják, hogy szükséges a katonaság és megerősített csendőrség kirendelése, úgy az alispán azonnal intézkedik.

Margitán ma úgy a munkapárt, mint a függetlenségi párt jelölő gyűlést tart. A munkapárt gyűlésén a kerület minden nagyobb községéből nagy számmal vesznek részt a szavazók. A jelölő gyűlésen Wertheimstein Alfréd fog elnökölni. A gyűlésen mint már többször megirtuk Madarassy Gábor pénzügyi államtitkár fogják jelölni. A jelölés után küldöttséget választanak, mely küldöttség Budapestre fog utazni és ott kéri fel az államtitkárt a jelöltség elvállalására. Madarassy a jelöltséget elfogadja és hír szerint augusztus 11-én kezdi meg körutját a kerületben.

Míg a munkapárt ma a Margit szálló előtti téren gyűlésezik és ejti meg a jelölést, addig a függetlenségi párt is megtartja a jelölő gyűlését. A függetlenségi pártban még tegnap nem történt megállapodás. Sokan még csak ellenjelöltet sem akarnak állítani, mások Szat-

mári Mórt, viszont a harmadik csoport még mindég báró Vay mellett harcol. Ügylátszik a függetlenségi párt az utolsó percben és pedig szavazással fog dönteni a jelöltek között.

A vallás és haladás Belgiumban.

Haladás! Örvedetes jelszó, amely után miért ne indulnánk, ha helyesen értelmezzük. Senki sem tagadhatja, hogy korunk a haladás korszaka. A gőzt és villamosságot kocsinokba fogjuk és mértföldekre beszélünk. A villám ir és beszél helyettünk. Nincs távolság és ez a vén föld úgy össze van abroncsolva a sok vas-úti sinnel és telegráfróttal, hogy soha se esik szét. A legtávolabbi népek és nemzetek tudományuk és ügyességük vívmányait felcserélik, terjesztik és az emberiség javára fordítják. De az a sok tudományos vívmány kevélyé és gögössé tette az embert és őrvjögő kevélységében a mindentéle haladás kezdőjét, megindítóját, tökéletesítőjét, az Istent, detronizálni akarja őrvjögő kevélységében és azt mondja: elég vagyok magamban, nem szorulok senkire, nincs szükség Istenre, vallásra; a vallás esküdt ellensége, kerékkötője minden haladásnak.

Ellenségeink szeretik ezt az ócska, kopott ütőkártyát ellenünk használni. Sokan vannak, a kik uraságoktól ugynevezett «mi, tudósoktól» levett ruhákat, szellemi koldus-rongyokat, mondásokat szeretik felkapni és azzal hatásvadászatra indulni. Nem akarom hosszú elméleti bizonyítékokkal cáfolni, hogy a «vallás ellensége a haladásnak» ez a világba dobott hamis jelszó, hamis fogalom mennyire nélkülözi az igazság követelményeinek minden feltételét. Manapság nemcsak élelmiszer-, pénzhamisítók stb. vannak, hanem fogalomhamisítók is, akik egyes szavak vagy mondatok helyes értelmét életveszélyes operáció által, ugynevezett csavarítás, hazug mellé- vagy elmagyarázás által hamis értelemben akarják feltüntetni és a nagyérdemű, de gondolkodni nem akaró szánandó közönséget megtéveszteni és félrevezetni egyedüli és főcéljuk. Tényekkel bizonyítunk ez a legbiztosabb dolog, a tényeket, de nem légből kapott, hanem történelmi és tapasztalati tényeket értek, letagadni nem lehet. Contra factum non valet argumentum. A kik az elméleti igazságokkal nem szimpatizálnak, legalább a ténybeli igazságokkal barátkozzanak egy kissé meg.

Nézzünk belé egy kissé egy oly országnak, államnak belső vallási, társadalmi, politikai és gazdasági életébe, melyet maga az ellenség is a legerősebb «pápista» államnak ismer el, a melyre még ráadásul az «ultramontanizmus» sötétsége is ráborul.

És ez az állam Belgium, a világnak egy kis zuga és hozzá még egészen katolikus. Ez a kis Belgium, bátran állithatjuk, hogy az egész világ népei felett páratlanul és vezető helyen áll. De az a kérdés, miben?

És itt átadom a szót egy feje tetejének lányára nem esett német tudósra; az igaz, hogy «jézuita», de azért ne ijedjünk meg tőle, mert azok között is akad ám okos ember, a kinek a szavára jobban hallgathatunk, mint a

«mi tudósokéra»; be is mutatom: Cathrein Győző. «Glauben und Wissen» című munkájában szórul-szóra ezt mondja:

A katolikus Belgium.

«Az egész katolikus Belgium egyetlen egy országnak sem áll mögötte, valamint szellemi tekintetben nem, úgy anyagi tekintetben sem. Yves Guyot antiklerikális francia publicista azt mondja Belgiumról, keresztelmének és iparának lendületességére nézve, hogy «a világ első országa.» 2.946.000 hektáron 6.670.000 lakosnak ad kenyeret, úgy, hogy egy-egy négyzet kilométerre 266 lakos esik átlag. (Összehasonlítva Belgium területét Magyarországgal, kitűnik, hogy hazánk tiszte-re nagyobb Belgiumnál. Ez arány szerint Magyarországot 66 millió lakos illetné meg s van 20 millió.)

Franciaországnak, mondja Yves Guyot — ekkora fejlődés mellett 120.936.000 lakossal kellene bírnia. A belga ember teljesen igazolja Delanuy dr. elméletét:

L'evolution est eu raison de la nutrition — a fejlődés a táplálkozás arányában halad. Ő, a belga, jól eszik, jól iszik, a gyermekek virulnak és ő a világ első termelője. Azt mondják, Svájc érte el a rekordot a kivitelre nézve. Es így volt néhány esztendő előtt. 1899 óta ez már nem áll. Belgiumban ettől az időponttól számítva, most már 292 frank kivitel esik egy-egy fejenként, Svájcban ellenben csak 265 frank. Hogyha Franciaországnak ugyanily arányu kivitel kellene fölmutatni, akkor összes kivitelének nem 6608 milliónak, hanem 11242 milliónak kellene lennie.

Belgium külkereskedelme 1880-ban 2848 millió frank volt, 1899-ben már 3482 millióra emelkedett. Összes kereskedelme Belgiumnak a katolikus kormány alatt (1884. óta) majdnem egy negyed résszel emelkedett. Adóban és illetékben a belga a katolikus kormány alatt fizet átlag 29 frankot évenként, míg Németországban a lakosokra fejenként 32, Észak-Amerikai Egyesült Államokban 43, Angliában 65, Franciaországban 76 frank esik. Európa főkereskedő országainak népességét az ő kereskedelmük értékével összehasonlítva, arra a nem várt eredményre kénytelen jutni mindenki, hogy a világ legnagyobb kalmárjai nem az angolok, hanem a belgák. Angolország kereskedelmének összes értéke ugyanis 1905-ben 43 millió lakos mellett 23 milliárd frankra emelkedett, Németország 60 millió lakossal ugyanazon idő alatt 15 milliárdot forgatott. Franciaország 39 millió lakossal 8.75 milliárdnyi üzletet csinált a kis Belgium 7 millió lakossal nem kevesebb, mint 7 milliárd értékű bereskedést fejtett ki. És ezt a forgalmat csontig velőig pápista nép, igazi acélos katolikus a belga nép emelte ily csodamagasra.

A katolikus egyház tehát korántsem akadály a haladásnak semmiféle téren, névszerint a gazdálkodás terén élő példa e nemzet élete arra, hogy a szív mélyéig járó erős katolikus élet mily szoros összefüggésben áll az anyagi és szellemi kultúra virágzásával, fellendülésével. Szerencsés voltam néhány héttel ezelőtt személyes tapasztalatokat szerezni ottani tartózkodásom alatt s bebetekinteni e mintanemzet belső nyüzsgő tevékeny életébe. Komoly, mély gondolkozásu emberekkel van dolgunk, kik a könnyelműséget, léhaságot messze száműzik, mert ez megölné, sirásója volna minden haladásnak. Az őrás, eredménytelen magyarfajta politizálást nem ismerik a belgák. Ott csak két hatalmas tábor áll egymással szemben a küzdő téren, mélyen, erősen vallásos és hitéből egészen kivetkőzött istentelen tábor. Itt tehát a politikai világnézetek kemény harca folyik, a mely kemény harc fényes dia-

**A legújabb
nyári czipő újdonságok**

**MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.
Szabott gyári egységáruk.
Telefon 687**

dallal végződött június hónapban a katolikus táborra nézve.

Sokat foglalkoztak a hazai lapjaink is e páratlan választással. A hol a katolikus képviselők száma 6 ról 14-re szökkent az ellenség minden erőfeszítése és egyesítése dacára. A Pester Lloyd volt szives most az objektív igazságtól eltekinteni (máskor is megszokta tenni) és a kormányt vesztegetéssel hamisan vádolni. Ha megengedi a Pester Lloyd szolgálhat nekik Belgiumban szerzett friss adatokkal az igazság érdekében. Az igaz, a küzdelem óriási volt és már-már a katolikusok bukásától lehetett félni. Az ellentábor, a szocialisták, 500 frankjával vásárolták a szavazatokat, egész piacot csináltak belőle, a katolikusokat minden módon terrorizálni akarták, gúny plakátokat tettek a falra mindenfelé, melyek a járomba hajtott katolikusok gunyképeivel voltak díszítve, a hazugságokat és rágalmatokat gyárilag kezelték és megsűrítve röpiratokban akarták a kath. intézményeket népszerűtlenné tenni küzdelem a szerzetesi intézményt. Erre a fúrge belga katolikusok is feleltek röpiratokban, melyekből 2 millió 500 ezer fogyott el két hét alatt. A szocialisták küzdelmét a távoli és közeli országok szabadkőműves testvérei sem nézték részvét nélkül, hiszen akkor mi tenne a széphangzatos jezsuitákból, a humanizmusból és filantropiából, megindult a szívük és megnyitott a pénztárcájuk a franciaországi szabadkőműves testvérek 2 millió frankot és az amerikai testvérek 5 millió dollárt adtak a szocialistáknak a választás nemes vesztegetési céljaira, a Pester Lloyd ennek nem nézett utána vagy talán még többet is tud, csak hogy erről nem lehet írni anekik és társainak azért voltam bátor e néhány adatot napfényre hozni. Ezen munkálatokkal szemben a belga katolikusok megmutatták, hogy minden téren nemcsak beszédben hanem cselekvés terén az egész vonalon 13 próbás katolikusok megmutatták, hogy az imádság nagyhatalom, csak jól kell tudni kezelni.

Iskolákban 300 ezer ártatlan gyermekkel imádkoztatták állandóan a választások eredményes voltáért és 40 ezer szent misét ajánlottak fel a katolikusok győzelméért, mindenki szivdobogva és összetett kezekkel de nem télenységbe hajló, hanem imádkozó kezekkel várták az eredményt és e hatalmas imádkozó hadsereg győzött, oly fényes diadalt ért el vívott ki, mely párját ritkítja az egész világon.

Íme mennyire ellensége a vallás a haladásnak a politika terén.

Itt láthatatlan megdöntöhetetlen tényekkel találjuk szembe magunkat vagy meghódolunk vagy az igazságszeretetről egyszerű és mindenkorra lemondani, más út nincs.

A belga sajtó.

Erdekes lesz betekintni a sajtó műhelyébe is e páratlan nemzetnek. Belgiumnak 2200 lapja van s közülök néhány 100000-nél nagyobb példányszámban jelenik, sőt a katolikus *La Patriote*, amely három kiadást ad naponként 200,000 példányban jelen meg a *«National»* társalapjával együtt, a flamand *«Nieuws van den Dag»* 70 ezer, a *«Gazet van Antwerpen»* 70 ezer, a *«Pays Wallon»* Charleroi-ban 55 ezer a *«Vlaming»* 30 ezer példányban jelenik meg. Ezek a nagy lapok. Ezekon kívül még igen sok kisebb lapja van. Hol van Magyarország a népszerűségi arányokat megfelelően? A katolikusok politikai sikerei természetesen a nagyarányú publicisztikai munkáknak megfelelők.

Miniszterek az oltár előtt.

A miniszterei óriási energiával dolgoznak, de az erőforrást igen jól ismerték nagy munkájukhoz, 4 miniszter naponként megjelenik az

Ur oltára előtt és magához veszi a végtelen energia tenger Urát az Istent. Így fest a naponként áldozó miniszterek kezében az ország.

A belga iskolák.

Figyelemreméltó haladás, melyet a belgiumi oktatásügy a katolikus kormány alatt tett. 1884-ben, mikor az a kormány az országot átvette az egészen az államtól függő hivatalos 4887 iskolában 345,687 fiú és leány tanuló volt, 1897-ben az iskolák száma 6608-ra, a tanulók száma pedig 764,272 gyermekre szaporodott. 1899-ben Schollaert oktatásügyi miniszter a tanulók számáról a következő statisztikát terjesztette elő: «Közégségi iskolában volt 475,172 tanuló, a közégségi által adóptált iskolákban 172,290 tanuló, a segélyezett magán iskolákban 127,527 tanuló, összesen tehát 774,989 tanuló. Tizenöt év alatt tehát a tanuló ifjúság száma megkétszereződött.»

Eddig tart Cathrein atya értékes előadása, melyből sok üdvös tanúságot vonhatunk le.

Tudományegyeteme a kis Belgiumnak — mert ezek is erőmérők — van 4: 2 állami, 1 liberális szabad és 1 katolikus szabad egyeteme, amely utóbbinak 7 tudománykara van, az egyik teljes polytechnikum. Szabad legyen közbeszúrva megjegyezni, hogy 14 gymnasiumot reálisiskolával vegyesen és 2 kereskedelmi iskolát a jezsuiták vezetnek, évenként 5600 ifjú lélekkel foglalkoznak. Meg is látszik a kezük nyoma Belgium képén, ők a haladás igazi zászlóvivői. Ismét csak a tények bizonyítanak, melyekkel szemben minden hamis frazis jelző üres madárijesztővé degradálódik.

Ezt a belga népet kell a magyar katolikus ifjúságnak és a magyar katolikus népek szüntelen szemé elé állítani, hogy megtanuljon tőle ésszel és munkával és a természeti erők felült való uralkodással a nemzetek élére törekedni. Nem lesz haszontalan kath. egyetemi és egyáltalában tanuló ifjúságunk buzdítására, a belga kath. ifjaknak egy pillanatnyi felvételei leki képet bemutatni.

Belgiumi ifjak esküje.

A Religio 1907. évfolyam 9. sz. 14. fol. olvason a következőket: 1906 február 8-án terjedt el Louvainban híre annak, hogy a papa Mercier Dezsőt az egyetem világhírű bölcselet tanárát egyenesen az ország primásává mehelni érsekké nevezte ki. 2173 ifjú nevében Hanuigüe Péter jogtudományi doktor jelent, az ifjúság egyetem és egyesületének elnöke üdvözölte az ország új primását. S tudjátok mit mondott? Halljuk 2000 egyetemi ifjunak az esküjét.

«Főtisztelendő Ur!

A katolikus egyetem kétezer tanulója nevében esküszöm, hogy: Szeretni fogjuk Alma Materünket, hol a katolikus parlamenti párt védőinek javarészt toborozza.

Szeretni fogjuk Szent Tamás iskoláját, mely az ön gondolatainak dicső fia.

Szeretni fogjuk az Egyházat, melynek ön, belga főpásztor, fenséges primása lett. Szeretni fogjuk Krisztust, kinek ön közöttünk leghivatottabb képviselője lesz.

Ezen ül ön a mi fejünk.

Ha ön szólni fog, mi hallgatni fogunk szavára. Ha ön parancsolni fog mi engedelmességek fogunk.

Mi önnek katonái leszünk hűségesek, halálig odaadók. Az ön rendletei szerint mi harcolni fogunk vigar, lelkünk, mindig ifjan, Krisztus országáért, az egyház diadalért!

Ő ők ifjúsága van ott az egyháznak és a nemzetnek, a hol a katolikus férfi ifjúságot így nevelik, így gondozzák.

Mi következik abból, hogy a katolikus Belgium anyagi és szellemi gyarapodás haladás

tekintetében a világ összes népei élén halad?

Az hogy a katolikus vallás megtartása és buzgó követése növeli szellemileg és anyagilag a nemzeteket elhanyagolásával ellenben a katolikus multu népek a hanyatlás lejtőjére jutnak, illetve ezen tovább sülyednek szakadatlanul. Két szomszéd ország Belgium és Franciaország élő és kiáltó példák erre az igazságra nézve vonjuk le az üdvös tanúságot és haladjunk előre a mélyebb vallásos életben és jelentkezni fognak jótékony gyümölcsei szellemi és anyagi téren egyaránt.

Gálffy Sándor.

Pang az építkezés.

Munkások munkanélkül.

Az általános pénzkrisis óriási csapással sújtja a legvirágzóbb iparágat: az építőipart.

Eltelkintve az elmúlt évtől, amikor abnormis gőzerővel folyt az építkezés Nagyvárad minden pontján, s egymásután emelkedtek a szebbnél-szebb épületek, a rendes körülmények közötti, ilyenkor nyár derekán a legnagyobb élelenség tapasztalható az építési iparban. A most lebontott házhelyek jelzik szomorúan az építőipar pangását.

Eltelkintve a csendőriskola építésétől, alig látni az egész városban építkezést. Ahol dolgoznak is az építők, mindenütt az elmúlt évben megkezdett épületek munkáinak befejezésénél tartanak. Ilyen az Osztrák-Magyar Bank palotája, a nagypréposti lakás, a Böllönyi-ház, Sönnenteid-ház, Szántó-ház. Ez évben megkezdett nagyobb építkezést meg éppen hiába keresünk, — nincs sehol.

Ez az állapot nemcsak az építőmestereket, továbbá az építő szakiparosokat: ácsot, lakatos, bádogost, asztalost, üvegest, mázsiót, szobafestőt, villany- és vízvezetékészereit sújtja, hanem még érzékenyebb csapás a munkásokra.

Nagyváradon körülbelül 600 kőműves segéd van rendes körülmények szerint, ezek közül csupán mintegy 300 dolgozik, jó részben a csendőriskolánál; a munkahiány miatt circa száz kőműves munkás eltávozott, hogy más helyen keresse meg a kenyerét, de mintegy 200 kőműves jelenleg is munkanélkül van.

Es így van ez természetesen a többi építő szakiparnál is arányos számban.

De még ez a szám sem lesz állandó, hanem rohamosan fog emelkedni a munkanélküliek száma, amint a tavaly megkezdett építkezések befejezését nyernek. Meglátszik ez abból, hogy aig jelentenek be munkába építő iparos munkásokat, de a kijelentések száma rohamosan szaporodik. Most nem jut eszébe senkinek, hogy Nagyváradon sztrájkoljon, hanem örül, aki elég szerencsés dolgozni.

Kiállítás van rá, hogy egy hónap múlva, ha középítkezések: a tűzraktanya, az Apolló, a csillagvárosi iskola stb. nem kerülnek munkába, nem lesz Nagyváradon más építkezés a csendőriskolánál. Ez pedig édes kevés a nagyváradai építő iparnak.

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevérszállási forrás.

Telefon 769. sz.

Rákóczi-ut, 9. szám alatt a Széchenyi szálloda mellett

Mi lesz majd a télen, ha most, a legalkalmasabb dolog időben szízával állanak a dolgos kezek. Az óriási drágaság mellett leirhatatlan nyomor lözött be s így a mostani krízis veszedelmét csak ezután érezzük csak igazában.

Es még kilátás sincs, hogy mikor ér véget a mai sanyaru állapot.

Nagy a zugolódás a cigányvárosban.

— A bíró jelentése. — A nagygyűlés. — Statárium a kutyákra —

Túl a feketére füstölődött gyárkéményeken, a vasut és a viruló váradai hegycsúcsok között káprázatos elevenséggel él, mozog egy tarka tömeg: a cigányok. Mivel itt már nincsenek emeletes, komor paloták, amelyek hűs árnyékot tartanak, az egész vidék pazar napfényben és hőségben uszít.

A forró homokban barna bőru rajkók hemperegnek s a virágos fedelű putrikból a nagy melegben száraz, lomha hegedűszo halatszik.

Persze idegenül néznek reánk. Aki itt rendőrszert társaságában jelenik meg, az mind gyanus, azt kellemetlenül végigmérik. Egy villogó szemű suhanc követ hajít felénk. A kapitány — Kemény L. Ignác — leint bennünket.

— Ne kiáltanak csak rá az urak!... Próbáljuk ezt is meghódítani.

Feléje megyünk. A gyerek dacosan nekidül a puri falának és nyugodtan bevár bennünket.

— Látják, milyevan kmerő. Nem fél és nem fut el.

Mikor hozzá érünk, a kapitány ráteszi a kezét vállára.

— Fiam, most lecsukhatnának, de azt én nem teszem meg. Meg nem szidlak. Hanem nesze itt van egy hatos és vegyél magadnak egy jó csuzeit.

A gyerek lesüti a szemét. Egészen zavarba jön, fél sem néz, hanem lehajtott fejjel úgy elfut, hogy nyomát se látjuk.

— Látják uraim! Így szeliditem már tíz éve őket. Biztosítom Önöket, hogy ez soha sem fog többet követ dobni ránk.

Ezután a kis incidens után egyenesen a főbíró székhelye felé mentünk. Az öreg Hamza János még aludt.

— Ennye János bácsi, szól a kapitány, hát déli 11 órakor még aludni kell.

— Hát kérem szeretettel az úgy van, hogy én hajnali három óráig őrzöm minden éjszaka a telepet. Ezért alszom sokáig.

— Es aztán igaz az, hogy mostanában nagyon sok dögust ásnak ki a cigányok? ... Mi? Es hogy sok a beteg, a nyavalyás a telepen.

A bíró ugyanis ezt jelentette a rendőrségnek. Az öreg terjedelmes irást adott be, amelyben elmondja, hogy a cigányok naponta 5—8 dögust szállítanak a telepre. Ő persze szigorúan fellépett és megtiltotta, hogy többet behozzanak. Azonban napról-napra nőtt a lakmározások száma és láthatólag megszorodott a beteg cigányok serege. A cigánybíró egész családjával igyekezett megakadályozni a faj pusztulását s az éhes banda éjjelenként megtámadta

öt és híveit, amiért elleneztek a dögust behozását.

Erre ment ki Kemény kapitány. Méz is csak rendet kell itt teremteni, ahol 300—400 ember egészségéről és belső rendjéről van szó.

Azonnal futárok mentek szét a telepen s egy rövid félóra múlva már együtt volt 150—200 cigány. A tarka seregben óriási a zsidóság. Sok helyütt formális vita folyik a dögust elvétel körül. Olyan benyomást tesz az egész jelenet, mint mikor egy-egy osztály, vagy hivatalnok kar az egzisztenciáját félti valami nagyobb hatalomtól.

S ez a hatalom itt a rendőrség. Kemény Ignác csak mosolyog és várja, amíg maguktól elhallgatnak. Közben elrobog mellettünk a kolozsvári személyvonat s az utasok csodálkozva néznek ki az ablakokból. Nem tudják elgondolni, hogy mit keres ebben a cigánytömegben az az egy-két civilruhás városi ember s az aranygalléros rendőrszert.

Kemény Ignác kioktatja, figyelmezteti, fenyegeti őket. Intézkedik, hogy a gödröket, árkokat betömjék és nagyobb legyen a tisztaság. Szigorúan megtiltja, hogy dögust egyenek. Elmagyarázza nekik, hogy ez betegséget jelent s ha tovább is ilyen állapotok között maradnak s dögust esznek, ma holnap kiűt közöttük a kolera.

Végighallgatják s a végén meg is éljenzik. Ezután kihirdeti a rendőrség kiáltási rendelkezését a kutyákra vonatkozólag. A cigányok ugyanis az utóbbi időben nagy számban lopkodták a kutyákat ki a telepre s ezek rettenetesen elszaporodtak. Kész veszedelem most erre járni. A rendőrség kiáltat belőlük sokat s szigorú büntetést szabott a kutyalopásra.

Távozóban elkísérnek bennünket egy jó darabon. S aztán illedelmesen köszönnék.

— Köszönjük szépen a látogatást.

Ahogy azonban ezek gondolkoznak, hát nem hisszük, hogy valami nagy fogantatja volna a tisztasági intézkedéseknek. Szigorú őrizet alá kell helyezni a dögustelepet, hogy ne tudjanak az elásott állatokhoz férni.

Andrássy nyilatkozata Andrássy Gyula Lukács nyilatkozatára és Tisza levelére a következőkben reflektál:

— Az az elbizakodottság, amely Lukács nyilatkozatából kitűnik, emlékeztet III. Napoleon 1870. évi kijelentésére, mikor azt hitte, hogy két hét alatt Berlinben lesz. Az ilyen elbizakodottság szokott a bukás legbiztosabb előjele és legbiztosabb oka lenni.

— A miniszterelnök ur azt mondja, hogy a helyzet most nem olyan, mint 1904-ben volt, a mikor a közvélemény nagyobb része teljesen elfordult a kormánytól. Hát bizony akkor is azt hitték, hogy a közvélemény mellettük van, mert ha nem így lett volna, nem mentek volna be a választásba, s Lukács akkor abban a hitben volt, hogy eltiporják az ellenzéket. A kormány természetesen most nem akar új választásokat, eszeágában sincs ilyesmi.

— A mi a kibontakozást illeti, véleményem szerint csak úgy lehetne most kijutni a zsákutcából, melybe nem az ellenzék, hanem az egész ország jutott, hogy legokosabb volna most megalkudnunk az alkotmányserelmek teljes reparációja s a kormány távozása alapján.

Tisza levelére a következő megjegyzéseket tette gróf Andrássy Gyula:

— Most hallok először, — mondotta — hogy 1909. végén Tisza megbíratása szóba került volna. Nekem ő erről nem szólt soha semmit. Ez nekem egészen újság. A mi pedig az angol példákra való kioktatást illeti, annak állók elébe.

A honvéd tüzérlaktanya építése.

A miniszter elfogadta a feltételeket.

A nagyváradi honvéd tüzérlaktanya építése ügyében gyorsan intézkednek a honvédmisztériumban, mert 1914. május 1-re készen kell lenni az óriási, 34 épületből álló laktanyának. A honvédtüzérséget ugyanis 1913. május 1-én állítják fel s a nagyváradi ezred egy évig, a laktanya építésének befejezéseig a lugosi baraktáborban lesz elhelyezve.

Ez a körülmény indokolja azt a nagy gyorsaságot, amellyel a laktanya ügyét intézik a minisztériumban éppen úgy, mint Nagyvárad városánál.

Alig pár napja, hogy a vegyes bizottság elkészítette a vonalvázlatokat s megállapította jegyzőkönyvbe vette a feltételeket, amelyekkel Rubics József mérnökari százados visszautazott a fővárosba, és tegnap már meg is érkezett a városhoz a honvédelmi miniszter leirata, amelyben jóváhagyja a tervvázlatot s megállapította a város részére fizetendő évi megtérítést, még pedig a városra nézve elég előnyösen. Elfogadta a vegyes bizottság összes megállapításait.

A vegyes bizottság tudvalevőleg 3 millióra vette fel a kaszárnya létesítésének költségeit, de ezen összegben bentfoglaltatik a 24 hold telek értéke is egy millió korona összeggel.

A miniszter kijelenti, hogy a tiszta építési költség 8 százalékát vagyis évi 186,000 koronát hajlandó a városnak megtérítésül fizetni 25 évig, ami a földterület értékének beszámításával 3 millióra rugó összeg 6 százalékának felel meg. Vagyis a város 6 százalékot kap a földterület értékeért is. És ez helyes is, mert csak így nem fizet rá a város az építésre. 25 évi törlesztésre ugyanis 6 százalékért még rendes időben sem kap törlesztéses kölcsönt a város.

Nagyvárad város tanácsa, mint állandó választmány tegnap foglalkozott a miniszter leiratával, amelyet a városra nézve igen előnyösnek találtak, s így már a csütörtöki közgyűlésre előterjesztik, azzal, hogy a tanácsot utasítsák a tervek azonnal való elkészítésére, a városi mérnöki hivatal által. Felhatalmazást kér a tanács, hogy a mérnöki hivatal létszámát, ha erre szükség lesz, ideiglenesen szaporítsák, míg a terveket elkészítik. Irjon fel a közgyűlés a honvédmisztériumhoz, hogy a dolog gyorsítása céljából adjon felhatalmazást arra, miszerint a tervek alapján a város az árlejárást megtarthassa az építésre s a munkálatok odaitélése felett határozzon, természetesen a miniszter jóváhagyásának feltétele mellett s csak mikor ennyire

Diósy Soma

cimfestő, zománc-tábla készítő

TELEFON 839.

Kérem csak a telefont használni

előkészítették az egész építési ügyet, csak akkor terjeszték fel a közgyűlés határozatát a miniszter elbírálása és jóváhagyása alá.

Ez által az építés ügyében hosszú időt nyernének meg s az alapozásokat legalább még ez évben megkezdhetnék.

Végül javasolja a tanács a közgyűlésnek, hogy teliratot intézzék a törvényhatóság a honvédelmi miniszterhez, amelyben köszönetét fejezze ki a tűzrezred Nagyváradra helyezéseért.

Szökés a szamosujvári fegyházból.

A szökevény három napig volt a rendőr vendége.

Gróf Bethlen Aladárnál is meghált.

Atkutatott vonatok.

Mem mindennapi eset foglalkoztatja jelenleg az élesdi csendőrséget és községi rendőrségeket. Az eset hőse egy közönséges rab-szökevény vályogvető cigány, aki három napon keresztül orrával fogva vezette a hatóságokat, míg végre sikerült elmenekülnie. A cigányt *Lakatos* Jánosnak hívják. Lakatos az élesdi járásban mindenki ismeri. Nem egyszer háborította meg a járás lakóinak nyugalalmát. Hol itt hol ott jelent meg és ugyanakkor reggelre rendszeren ki volt fosztva valamelyik gazda lakása.

A nagyváradai törvényszék többször betöréses lopás miatt Lakatos három évi fegyházra ítélte. Az ítélet jogerőre is emelkedett és a betörő cigányt a szamosujvári fogházba szállították, hogy büntetését ott töltsse el. Julius 30 ig nyugodtan töltötte napjait Lakatos. Julius utolsó napján még eddig ismeretlen módon megszökött.

A szökést nyomban felfedezték és üldözöbe is vették a cigányt, aki azonban oly ügyesen tudott menekülni, hogy az üldöző börtönőrök, rendőrök és csendőrök nyomát vesztették.

Míg szamosujvár körül lázasan kutatták a vidék minden bokráit, buvóhelyét, addig az élesdi járásban Barátkán egy elegáns fekete ruhába öltözött barna arcú ur jelent meg és költekezett gavallér módra.

Augusztus elsején Élesdről Kovács János rendőr egy csavargót toloncolt haza és ez alkalommal összetalálkozott az elegáns fekete ruhás urral, aki a barátjai korcsmában idogálta a jégbehűtött borokat. Senki sem volt a korcsmában csak a rendőr és az elegáns ur. A rendőr tisztelgett a szőlóban mulató urnak, aki azonban roppant barátságos lett és magához hívta a rendőrt.

— En Kovács Lajos barátjai sodronypálya felügyelő vagyok, jöjjön közelebb igyék velem egy pár pohár bort.

A rendőr szívesen fogadta a meghívást és együtt ivott a gavallér urral vonat indulásig.

Ivás közben Kovács Lajos felügyelő kisütötte, hogy rokona a rendőrnek, aki roppant megörült a felfedezésnek és nyomban meghívta vendégségbe Élesdre az új rokont. Élesden a rendőr kávéházból korcsmába, vendéglőbe, cukrászdába hurcolta a rokont, aki mindenütt fizetett. A rokon tiszteletére 3 napig a rendőr szabadságot is kért és kapott. Így szabadabban ment az előkelő rokon bemutatása. A rendőr a vendégszobában adott helyet a rokonnak, aki roppant jól érezte magát és kijelentette, hogy sohse fog elmenni.

Eltelvén a három napi szabadság, Kovács János a község házára ment szolgálattétel végett. A község házára pedig éppen akkor érkezett Szamosujvárról egy bizalmas értesítés hogy onnan Lakatos János többszörös betörésért elítélt fegyenc megszökött, körözendő. Az értesítésben meg volt a személyleírás is. Kovács, mikor elolvasta az értesítést a guta környékezését érezte agyában, mert az ő új rokonára minden tekintetben ráillet a Lakatos János személyleírása. Azonnal hazafutott a rendőr, hogy a rokont még bekísérés előtt elpáholhassa, de már akkorra Lakatos megugrott.

Kovács az esetről szegyenkezve értesítette a csendőrséget, ahol valósággal lázba hozta a esendőröket a hír és pár perc múlva már minden irányban csillogtak a csendőrszuro nyok. Keresték Lakatos. Kifutottak az állomásra, áthajtottak a szomszédos állomásokra is és meglepték a vonatokat. Atkutaták az összes kocsikat, sőt a waggonok tetejét is átvizsgálták, Lakatosnak azonban nyoma sem volt.

A hírheft betörő egéruat nyert ez alatt és menekült egyenesen gróf Bethlen Aladár virágos parkjába, ahová ugyan késő este érkezett meg, de nem zavarták ki, mert nem vette észre senki. Reggel Muntyán grófi kertész még alva találta meg Lakatos, akit illedelmesen felköltött. Lakatos zavartan mentegette magát:

— Eltévedtem az éjjel és úgy kerültem ide. Legyen szíves mondja meg merre lehet itt Rikosdig az állomásra eljüni?

A kertész megmutatta neki az utat és szerencsét kívánva elbucszott a vendégtől. Lakatos pedig ahogy lábai engedték Rikosdra futott és onnan, hogy hova lett nem lehet tudni. A csendőrség már akkor jött az egéruat nyomára, amikor a szökevény akár Budapesten lehetett.

Lakatosnál az élesdi rendőr 5 darab 100 koronás bankjegyet látott, ami azt a gyanut kelti, hogy Lakatos a fogházból való menekülése után újabb büntényt követett el. A csendőrség most országoan kutatja a megszökött furfangos cigányt.

Justh Gyula beszámolója.

Makó, aug. 3.

(Saj. tud.) Justh Gyula augusztus közepén fogja megtartani beszámolóját, addig egyáltalán nem hajlandó semmiféle nyilatkozatot tenni.

Majdnem áldozata lett a kultúra terjesztésének.

Egy község a jegyzője ellen.

Szomorú dolog, de megtörtént itt Biharban, hogy egy jegyző majdnem áldozata lett a népdühének, mert kulturát akart közzéjük vinni.

A kispapmezői körjegyző ellen zudult fel a köréhez tartozó községek egyike: *Tösfalva* község s most a körjegyző nem mer a lázongók közzé menni, mert élete egy pillanatig sincs biztonságban közöttük.

Az eset előzményei a következők:

A legutóbbi népszámlálás adatai szerint, 407 lelket számláló Tösfalva (Szipinus) községben még ma sincsen iskola. Fel nőnek a tösfalvaiak a jószágaik mellett, anélkül, hogy fogalmuk volna róla, hogy mi az írás. Biharvármegye közigazgatási bizottsága akkor, amikor dr. *Miskolcsey* Ferenc főispán jött a vármegye élére, erélyesen hozzáfogott, hogy azokban a községekben, ahol nem volt iskola, iskolát állítsanak fel. Számtalan ilyen község volt akkor a megyében.

Ezek közé tartozott Tösfalva község is, mely a magyarcsékei járás legelhagyottabb részében terül el. A vármegye közigazgatási bizottsága utasította Tösfalva községét, hogy a községben építtessen községi iskolát.

A község képviselőtestülete megtagadta egyik határozatában a közigazgatási bizottság rendelkezésének az engedelmességét. Ezt a határozatot azonban hivatalból megfélebbezte a kispapmezői körjegyző. Így az ügy a törvényhatósági bizottsághoz került, amely természetesen a körjegyző felebbezését elfogadta és utasítja a községet, hogy a közigazgatási bizottság rendelkezésének tegyen eleget.

Ez ellen a határozat ellen viszont a képviselőtestület felebbezett s így most már az ügy nagy halmaziratait a belügyminiszterhez küldték eldöntés végett. A miniszter a törvényhatóság álláspontjára helyezkedett. Most már nem volt kibuvója a képviselőtestületnek, hanem fel kellett volna építenie az iskolát. A képviselőtestület azonban tovább renitenskedett.

Az évek óta húzódo ügy iratai ismét a belügyminiszterhez kerültek, aki elrendelte a képviselőtestület feloszlását. Ennek még csak alig pár hete.

A képviselőtestület feloszlattatása tette oly ellenszenvenessé jegyzőjét a község előtt. Folyton zugolódtak, lázongtak, majd utóbb már az élete sem volt biztonságban a jegyzőnek. Nyílt lázadás tört ki s ha a jegyző észre nem veszi s kimegy Tösfalvára, szét is marcangolta volna a feldühödött nép. A jegyző jelentést tett dr. *Halász* Elemér magyarcsékei főszolgabírónak ez viszont az alispánnak. A főszolgabíró jelentésében *Fopa* Aurél venteri körjegyzőt javasolja a község élére állítani addig, míg a nép haragja lecsillapul. *Fopa* Aurél idegen a tösfalvaiak előtt s így neki nem kell tartania a nép bosszujától és támadásától.

Szomorú dolog, de így van. A hatóságok

Hiegenicus fodrászterem!

Zsigován János, uri fodrászterme

Rákóczi-ut.

Gerliczy-palota.

Vasut felé.

Elvállal minden néven nevezendő hajmunkát jutányos arban. Villany vibráció, ugyszintén masszáz, manikür, stb. Nagy elővigyázat a tiszta kiszolgálásra.

mindent megtesznek, hogy a nép felizgatott kedélyét lecsillapítsák és békét teremtsenek a község és jegyzője között, a ki majdnem életével fizette meg hivatásának pontos teljesítését.

UJDONSÁGOK.

Nyári csevegés . . .

Akárhogy is magamba akartam fojtani édes mindannyiunk feltörni késülő és már sablonossá vált panaszát, amely minden nyáron ezerszer és ezerszer hangzik el a tikkadt ajkáról, végül mégis csak ki kell rukkolni vele.

Augusztus is ránk köszöntött egy forró jó nappal és visszavonhatatlanul benne vagyunk a kánikula kellős közepében, amikor az emberek csak így üdvözlik egymást:

— Hü, de meleg van!

A nap tüzes piros koronája felülről bocsátja felénk égető sugarait, a szürke, gödrös aszfalt pedig onnan a talpunk alól uszítja ránk azt a meleget, amit még valamikor az olvasztó üstökben raktároztak bele.

Hiába is akarnánk letagadni, mi város szeretők, akik olyan hiu büszkeséggel dicsejkünk, kényeztetjük ami Nagyváradunkat, mint egy híres és szeszélyes primadonnát, ez a mi városunk ilyenkor meleg és — unalmas. Augusztusra a színészek is itt hagytak és elementek szebb, hűsebb hazába, hisz a nyári szinkörben alig volt alkalmunk hűsölni. Es mi ittmaradtunk, akik irigykedve és bosszankodva tekintettünk a bőrdöngőkkel megrakott fiakerek után, ahonnan bolog és hiu büszkeséggel néztek le ránk a nyaralni indulók, mi sóvárogva kérdezzük, hová lett a zajos, szép, élénk, vidám váradai élet? A hatalmas, hullámzó, nevető színes szép korzó? Pedig azt mondják hogy a nyomasztó pénzkrisis miatt, amikor minden napra esik egy fizetésképtelenség, alig-alig mentek el. Es mégis, most minden olyan más, olyan kihalt, olyan csendes . . .

Csend? Hónapok óta erre vágyódunk, akiket a zajos, tülekedő, dolgozó vágtató élet zsiibongó lárma éltetett és fárasztott, bántott és vidámitott, acélozta az energiánkat és — idegessé tett . . .

De ez a csend itt bántó üresség és tikasztó pusztaság.

Csendre, valami pompás szép nyugodt, harmonikus csendre vágyódunk, amilyent csak a természet adhat. Enyhe, virágos szép zöld pázsit, hűs, árnyat adó fák alatt, ahova a mindennapi élet zajos hullámverése nem ér el, ahol, mi városban nyaralók megpihenhetnénk, friss, tiszta virág és szénaillatos levegőt szívatnánk be.

Tiszta természetre vágyunk, amelyik itt van a városban, de ahova a bokrok, fák kínai fala mégsem engedi be a város zaját, porát.

Ez most ezreknek panaszja, vágyódása, kívánsága. Bizony, nincs elég parkunk és ami van, azzal se törődünk. Miért? Mert messze van, mondják önk. Dehogy is van messze csak nekünk, akik nagyvárosi allűrökkel dicsekszünk, de a távolságokat mucsai szemmel nézzük.

Két gyönyörű parkunk van: a Schlauch-tér a Rhédey-kert. Mindakettőre büszkék lehetnénk, ha csak egy icipicit törődnénk, velük; az illetékes körök is, no meg az örökké panaszkodó nagyközönség is. De mert ami kö-

zönségünk még a tájékat is elkerüli ezeknek a helyeknek, nem csodálkozhatunk rajta, hogy a Schlauch-tér zeg-zugos utait apacsok keresik fel, különben pedig kong az ürességtől . . . az ősi hatalmas fák borította Rhédey-kertből ne is beszéljünk . . .

Es este, amikor a hold mosolyogva tekint le a villanfényben uszó Bémer-térre, ahol vidám szép cigányzene muzsikál a fülünkbe és igaz nyári hangulat ömlik szerte-szét, valahogyan gyönyörű perspektívák támadnak a villanfény ezerszínű rezgéséből, hogy miként lehetne, kelene igazán kellemessé, széppé tenni ezt a nyári Nagyváradot, de mi csak panaszkodunk, panaszkodunk: milyen jó volna valahol messze-messze lenni, ahol fenségesen hullámszik a tenger csábitó kék vize, nagy tiszta, balzsamos friss lengőillatot lenget az esti szél . . .

La Ly.

* **Személyi hírek.** Rimler Károly polgármester ma megkerdi szabadságát s pár hétre Kreutzenbe utazik. — Dr. Moskovits József kamarai elnök pár heti üdülésre Németországba, gyógyhelyre utazott. — Dr. Thury László városi főügyész tegnap megkezdte szabadságát s elutazott Nagyváradról, távollétében dr. Déri István városi ügyész helyettesíti.

* **A nagyléta—székelyhídi vasut engedélyezése.** A kereskedelmi miniszter leiratban értesíti Nagyvárad városát, hogy a nagyléta—székelyhídi vasut engedélyezési tárgyalása augusztus 13-án lesz a kereskedelmi miniszteriumban s felhívja a várost, hogy képviselőjét küldje ki a tárgyalásra.

* **A bejelentési hivatal felállítás.** A belügyminiszter tudvalevőleg a bejelentési kötelezettségről szóló 1879. évi XXVIII. törvény cikk hatályát kiterjesztette Nagyvárad városára, vagyis a bejelentési hivatal felállítását engedélyezte, még pedig ez évi augusztus 1-től kikötötte azonban, hogy a hivatal tiszti személyzetét a főispán nevezi ki. A városi tanácsban vita merült fel arra nézve, hogy az alkápitányt és fogalmazót, vagy az alkalmazandó irnokot is a főispán nevezze ki, mivel ez nem a tiszti létszámba tartozik Nagyvárad városánál. A tanács a miniszter leiratát beviszi a csütörtöki városi közgyűlésbe, hogy vegyék tudomásul a leiratot s keresse meg a főispánt, hogy az alkápitányt nevezze ki. Az alkápitány, mint a hivatal vezetője elkészíti a bejelentésre vonatkozó szabályzatot s ellátja a szükséges teendőket. Továbbá irjon fel a közgyűlés a miniszterhez, hogy precízen határozza meg kiket nevezzen ki a főispán s kiket választ a törvényhatóság. Ha a miniszter válasza megjön, a személyzetet beállítják s megkezdik a bejelentési hivatal működését. Ha addig az anyag feldolgozásához alkalmazottakra lesz szükség, a polgármester gondoskodik ezek felvételéről.

* **Építő iparosok kongresszusa.** Az építő iparosok országos szövetsége ez évben Győrben tartják még vándorgyűlésüket, amelyen Nagyváradról is többen vesznek részt. Szeptember 22-én tartják meg a vándorgyűlést; mely alkalommal igen nagy fontosságú kérdések kerülnek tárgyalás alá; így az építőipar gyakorlásáról szóló törvénytervezet; — az építő ipari követelések biztosítása; — a munkásbiztosítási törvény revíziója; az éparosok nyugdíjjáruléka stb. A kongresszus után kiándulást rendeznek a Balaton vidékére. A résztvevők vasuti kedvezményt élveznek, amelyért a részt venni szándékozók a nagyváradai építő iparosok szövetségében jelentkezhetnek.

* **Változások a kapucinusrendben.** A kapucinus rend osztrák és magyar tartományának vezetősége, az 1911—1912 évre változást rendelt el a rendben. A változás érdekli a nagyváradai rendet is. A nagyváradai házfőnökké Hencz Aurél, házfőnöké Krássnyánszky Vitus lett. Gauruder Isaurus eddigi nagyváradai házfőnököt pedig Máriabeznye helyettesítik át.

* **A földmivelésügyi miniszter ajándéka.** Nemrégén alakult meg Erdélyben a gazdakör. Most a földmivelésügyi miniszter is nagyon elősegítette a gazdakört fejlődésében. Tegnap leiratban értesítette a vármegye alispánját, hogy a gazdakör részére 83 kötetből álló könyvtárt ajándékozott. A könyvtárt már a napokban megfogja kapni a kör.

* **Az építő kisiparosok panaszja.** Az építő kisiparosok panaszkodnak, hogy a munkanélküli kömüvessegek sorba járták a házakat s ajánlkoznak az épületek tatarozására és ezáltal károsítják őket. A háztulajdonosok nem tudják, hogy az illetőknek nincs iparigazolványuk s így munkák önálló végzésére nem vállalkozhatnak, tehát megbízzák a javítások elvégzésével. A kisiparosok a rendőrséghez szándékoznak fordulni, hogy védje meg az érdekeket a jogosulatlan kontároktól s tiltsa el őket a tatarozási munkák felvállalása és teljesítésétől.

* **Igazgatóválasztás a nagyszalontai polgári iskolában.** Nagyszalontán az ujonnan szervezett polgári leányiskolában tegnap töltötték be választás útján az igazgatói állást. A pályázók közül H. Fekete Pétert választották meg, a nagyváradai polgári iskola tanárát.

* **A vegyvizsgáló állomás rendes kezeletében.** A nagyváradai vegyvizsgáló és tápszervizsgáló állomáshoz, fővegyészül a földmivelésügyi miniszter Szeberényi Pál állami vegyész küldte le, arra az időre, míg dr. Rosinger Artur egy év alatt gyakorlatot szerez s leteszi a gyakorlati és szakértő vizsgát. Arra az időre míg Szeberényi itt működik, megadta az intézetnek a nyilvánossági jogot. Szeberényi az intézet be rendezését pompásan, nagy szakértelemmel rendezte s most megérkezett dr. Rosinger Artur, aki a vizsgálatot sikeresen letette s amint a polgármester végleg kinevezi, az esküt leteszi, átveszi a hivatal vezetését. A tanács azzal terjeszti be az ügyet a közgyűlésnek, hogy leiratban mondjon köszönetet a földmivelésügyi Szeberényi Pálnak államköltségen történt kirendeléseért s kérje, hogy a nyilvánossági jogot most már végleg adja meg. Egyben kéri, hogy Szeberényi Pál feleit rendelkezék. Javasolja még a város tanácsa, hogy buzgó működéséért Szeberényi Oál kir. vegyésznek is mindjón köszönetet a közgyűlés,

* **Lövöldöző részeg.** Bethlen-utca csendes polgárai tegnap reggel rémülten hallották, hogy valaki éktelen ordítás közepette hatalmas lövéseket tesz. Az utca népe hirtelen összefutott a korcsma elé, ahol Török Ferenc részeg cserepező négyszer egymásután a levegőbe lött. A részeg ember nekiment a rendőrnek is s végül a község segítségével sikerült ártalmatlanná tenni. Bekisérték a fogdába.

* **Családi idill a szekéren.** Pele Anyisi feleségével együtt szekéren rándultak be Belényesbe bevásárlás végett. A vásár után hazafele menet a házastársak összeeszerter, amiben nagy része volt a kölcsönösen elfogasztott pálinkának. A veszekedés illetve az alkohol tüze oly magasra hágott, hogy Pele feleségét rövidesen lelökte a futó szekérről. Pele, mint aki jól végezte dolgát haza ment és lefeküdt. Feleségét úgy találták meg összetört oldalbordával az utcsélén, honnan becsillították a kórházba. A kegyetlen férjet a csendőrök az égből vitték be a község házára.

* **Halálozás.** Mint értesültünk mély gyász érte *Kottán* Imre nyugalmazott gazdatisztet a biharkörzsvölgyi takarékpénztár pénztárosa. Ugyanis édes anyja 98 éves korában hosszas szenvedés után tegnap elhunyt. A megboldogult temetése ma lesz. Az idős matrónát nagy kiterjedésű rokonság gyászolja.

* **Értéktelen leletek.** A Párizs-patak beelőztési munkálatai közben a munkások egy-két igen jelentéktelen és értéktelen tárgyra bukkantak. Találtak egy fél darab 3 cm. átmérőjű ágyugolyót, s egy csorba ácsbárdot. Altitólak leletek egy tenyérnyi nagyságú harangdarabot is, de ezt valamelyik a Körösbe hajtotta. Az ásásokhoz ma kiment dr. *Karácsonyi* János kanonok, a régészeti egyesület elnöke s megnézte a tárgyakat.

— Ezek ugyan nem érnek sokat. Ez a golyó valószínűleg 1692-ben került ide. Akkor bombázták a várat a Kálváriáról.

Pongrács István városi mérnök jelezte hogy a Körös partja mentén elkorhadott oszlopok maradványai látszanak.

— Ezek a régi Olasz palánkjának az oszlopai voltak — mondta dr. *Karácsonyi* János, aki kifejezte az ásásokat vezető mérnök előtt azt a kívánságát, hogy szeretné, ha azonnal értesítenék őt, ha esetleg valami érdemlegesebb régiségre találnak. S előre felhívta a mérnök figyelmét arra, hogy a Sztaroveszky-utcai iskola előtt több mint bizonyos, hogy akad majd sok régi tárgy.

* **Öngyilkos földműves.** Sarkadkeresztúrról jelenti tudósítónk, hogy ott *Balta* József földműves öngyilkosságot követett el és azonnal meghalt. Tettének oka gyógyíthatatlan betegsége.

* **Járványkórházak** összes felszerelési tárgyait állandóan raktáron tartom előírás szerű összeállításban, kedvezményes áron. *Weisz* Kálmán zsáknyakkereskedő, Nagyvárad Kossuth-u. 3. a *Sas-palota* mellett. Telefon 905.

* **Középiszkolai tanár,** ki a tanítás terén már hosszas és eredményes gyakorlattal bír, elvállal magánvizsgára készülő tanítványokat. Már eddig is többet vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Szaniszló utca 56. sz. alatti lakására intézendők. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többre fog kerülni annak hejreállítása. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puska- és fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

* **Házvezetőnői állást** keres vidéken papi házhoz középkorú intelligens urinő. Cím a kiadóhivatalban.

* **Új ipartelep.** Szántó Dezső nagyváradai műlakatos impozáns modern gépekkel felszerelt gyártelepét a Rulikovszky-uton a n. érd. közönség szives figyelmébe ajánljuk melőbb megtekintés végett. **Lásd a hirdetését is.**

* **CSODASZÉP csemegecsokoládé! görögdiinnyék; világírú turkesztáni cukor-diinnyék.** Kiváló finom fehér és vörös hegyiborok, a bankszőlőből **Merts Nándor** csemegeüzletében Körös-utca. Telefon: 448. sz.

VOSZKA

cipői

mérték szerint hirnevesek.
Cégt. Ifj. VOSZKA FERENCZ
Telefon 11—33.

KOSSUTH-U. 2 sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekben álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Trieszti kávépiac Nagyváradon. Aszódi Kossuth-utca. **Vigyázat,** mert sok az utánzat, természetesen a fogyasztók kárára. Aszódi trieszti kávé és thea behozatalának a 8 féle zamatu pörkölt kávéi a legjobbak és legolcsóbbak. Árak:

Elsőrendű	1 kiló	4—K
Mágnás, keverék	1	4-40
	0	1
	00	1
		6—

Motor üzemű pörkölés és darálás, kávépörkölés a vevő előtt történik. Cukorka és csokoládé különlegességei a legjobbak és legolcsóbbak. Befőzésre törmelék fehér cukor eredeti édes tartalommal, olcsó gyári áron hozzá dunstot, melytől a befőtt soha meg nem romlik, adagonként 10 és 20 filleres levelekben. Elsőrendű brassói Fleischer-féle szalámi kilója á K 4-50. Fűzlet: Kossuth utca, fiók üzlet: Kert-utca.

Idegesség, gyengeségi állapotok, gyomor, bélrenyheség, vérszegénység, csúsz, szivbakok ellen vizgyógyfürdők, villanyfürdők, szénsavas fürdők, iszap, fenyő sósfürdők

Dr. Rácz Ödön
szanatóriumában
Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Bejáróknak egész nap nyitva.
BENLAKÓKNAK PENZIÓ.

Automobil garage és fémöntőde
Automobil gummik lerakata
Automobil javító műhely
Bér automobil
Automobil kellékek
Automobil gummi javító műhely
STERN, MEZEY-U. 1. Telefon 194.

Különleges felöltők, kosztümök
blouzek és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla
női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

* **Egy és fél katasztrális hold kert** öt percre mind a két piachoz, lakással vagy lakás nélkül bárminő célra **november 1-től kiadó.** Bővebb-t a kiadóhivatalban.

Jogászok!

Ügyvédjelöltek!

!! **Egész nyáron át működik !!**

Dr. Kállay

jogi szeminárium Budapest, IV. Kaplony-u. 5. Telefon 125—38. Köztudomásúlag legsikeresebb előkészítés minden jogi vizsgára.

Szijgyártó és nyerges üzlet
Nagyvárad, Körös-u. 33.

Budapest és külföldön 10 éven át szerzett bő tapasztalataim folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a mai kor igényeinek megfelelő **uri kocsi, lovagló és igás lószerszámokat** a leg-tökéletesebb kivitelben készíthetek, úgy hogy készítményeim a legkényesebb igényeket is kielégíthetik.

Elfogadok továbbá mindennemű javításokat és átalakításokat jutányos áron mellett. A n. é. közönség szives pártfogását kérve kiváló tisztelettel

Vad Gábor,
szijgyártó és nyerges.

IRODALOM.

Az Élet szépirodalmi heti folyóirat IV. évfolyamának 31 száma, gazdagon illusztrálva, a következő tartalommal jelent meg: *Lejtő M. E.* — Samassa biboros. *Aranka. Daniél, Lengyel Laura.* — Pietá. (Költemény.) *For-dította Lányi Sarolta.* — Balkezem. (Költemény.) *Lányi Sarolta.* — Roppant nagy szerelem. (Regény.) *Kanizsay Ferenc.* — Menekülés a vízbe. *Box.* — Ofélia utolsó dala. (Költemény.) *Szalay Mátyás.* Békés percek. *Hungarus.* — Panu. (Regény.) *Aho-dr. Kara* Almok herceg-asszonya. Angolból fordította *Kendeffy Katinka.* — Quartiner latin. *Tass 'E. István.* — A Főti templom. — *Tristia* (Költemény.) *Téglás Dezső.* — Mozgóképek. — Szerkesztői üzenetek.

A «Vasárnapi Ujság» augusztus 4-iki száma tele van az aktuális eseményekkel érintkező pompás kivitelű képekkel. Egy-egy képvisorlat a Balaton zalai és veszprémi partját, a Dardanellákat (Beszédes László rajzaival), az olimpiai versenyen a győztes magyar kardvívókat s a Budapesten járt amerikai atlétákat, az elhunyt japán császárt, Stein Aurél, a világhírű magyar tudós kasmiri utazását, a perzsiai parszokat mutatja be. Szépirodalmi olvasmányok: *Seende Dárday* Olga és *Claude Farrière* regénye, *Majthenyi* György novellája, *Bedor* Aladár, *Lányi Sarolta* és *Kossák* Jenő versei. Egyéb közlemények: gróf *Vay Péter* cikke a japán császárról. báró *Gromon* Dezső arcképe s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A «Vasárnapi Ujság» előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-utca 4. szám)

Ne hagyja magát félrevezetni!
Csillárgyár

Nagyváradon csak egy van. Gyártelep: **Szent János u. 20.** Iroda s raktár: **Bémer tér 3.** A n. é. közönség szives tudomására adom, hogy villamos felszerelési vállalatomhoz a **gyártást** is felvettem. **10 éve fennálló** vállalatom a legnagyobb garancia, hogy a leg-olcsóbb beszerzési forrás cégem. Tömeges pártfogást kérve kiváló tisztelettel **STERN.**

SPORT.

A vasárnapi mérkőzés. A Nagyváradi Sport Club vasárnapi labdarúgó mérkőzése iránt város szerte nagy az érdeklődés. Az ügyvezető holt-szezonban való-ágos felüldülés egy sáros match megtekintése. Meg kell vallanunk, hogy a Sport Club szívós kitartással halad kitűzött célja felé. Bátran veszi fel a küzdelmet a Szolnok MAV. erős csapatával. Ennek az állózatkész munkának köszönhetik, hogy a NAC. után a második helyre küdöttek fel magukat a Tőrekvással együtt.

MULATSÁG.

A nagyváradi református kör és az »Egyetértés« sport kör nyári estélye. Szépnek ígérkező nyári estélyt rendez ma este a nagyváradi református kör és az »Egyetértés« sport kör. Az estély a Sport téren lesz megtartva. Belépti díj személyenként 1 korona 60 fillér. A sport klubok tagjai, tagsági igazolványaik felmutatása mellett, a belépti díj felét fizetik. Az estély táncos és ajándékjátékkal van egybekötve. Az ajándékjátékokra jegy 10 fillérért lesz váltható a pénztárnál. Az ajándékjáték nyertesei igen szép ajándék tárgyakat kapnak. A táncestélyre a jegyek előre is és este a pénztárnál válthatók.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szápadlás nélkül is készít **kitünő hírnevű**

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

TÁVIRATOK.

Lukács a királynál.

Budapest, augusztus 3.

(Saj. tud.) A politikában csakis aug. 18-ika után várható fordulat. 18-án ugyanis Lukács audiencián fog megjelenni az uralkodó előtt és akkor a politikai helyzetről is te z jelentést. Az audiencia után tartja meg Lukács beszámolóját és ettől a beszámolótól fog függni a politikai helyzet átalakítása.

Napoleon fogháza eladó.

Berlin, aug. 3.

(Saját tudósítónktól.) Ma egy előkelő lapban hirdetés jelent meg, mely arról szól, hogy Elba-szigetén azt a házát

melyben Napoleon fogságának utolsó idejét töltötte, el fogják adni. Az árverés szeptemberben lesz.

Halottrabló temető.

Brassó, aug. 3.

(Saját tudósítónktól.) A feketehalmi temető ma délelőtt egy aranyórát és egy láncot kínált egy brassói ékszerésznek eladásra. Az ékszerésznek gyanúsnak tünt fel az ékszer és nem vette meg, hanem értesítette a rendőrséget. A rendőrség a vizsgálatot megindította és megállapította, hogy az ór az órát a halottas házban egy halottról rabolta. A nyomozás során egész sora a halottrablásnak derült ki.

Vasuti szerencsétlenség.

Marosvásárhely, augusztus 3.

Tegnap délelőtt fél 11 órakor Palotailva és Ratosnya állomások között egy tehervonat kisiklott. 12 teherkocsi fölborult, a nehéz »Atlantia« rendszerű mozdony pedig összevissza tört a sziklás talajon. A vonatkísérő személyzet közül Ambros Zsigmond mozdonyvezető halálos sérüléseket szenvedett, 3 vasutas pedig súlyosan sérült. A szerencsétlenség miatt marosvásárhely-gyergyószentmiklósi vonalon csak átszállással lehet közlekedni.

Meggyilkolt apáca.

Bukarest, aug. 3.

A dulceai kerületben levő celici apáca-kolostorban rémes gyilkosság történt az éjszaka. Reggeli keve csillájában holtan találták Elizara nővért. A gyilkos fe vágta áldozatának hasát és a holttestet szörnyen megcsönkítette.

REGÉNYCSARNOK.

GYÖNGYVIRÁG.

IRTA CSERES ANDOR. 22

Hanem erre a szóra a jövő baronesse kapott egy hatalmas pofont, amelytől szeméi szikráznak, arca a fölt rák színét vette fel, szeméből kifordult a könny és mindkét kezét arcára csapva kiáltotta:

— Így magyarázod te a Darwin theoriát?

Az anyja olyan állásba tette magát, ami tiszteletet parancsoló volt és jobbával az ajtóra mutatott:

— Pusztulj! — takarodj a szobába és onnan szemem elé ne kerülj, míg Mózes tizparancsolatjából a negyediket könyv nélkül nem tudod. Adok én Darvint, adok én neked ösztönt.

Es Malvin elkotródott.

— De anyám! — mondotta Elza szemrehányóan.

— Te is, te jámbor szerelmes! — neked is kell Darwin magyarázat?

— Anyám! — válaszolt a leány átszemelt tekintettel, — a te korodban még nem értették meg, hogy mi a szabad szerelem.

A mama erre felsattant ujból.

— Nekem mondd ezt, nekem az anyádnak?

Miksa, mintha id-igen hang ütötte volna meg a füleit, ijedten nézett az anyjára, aki a melléhez kapott.

Miksa mikor ezt látta, oda ugrott mellé,

meglopta az anyját, mivel azt hitte, hogy szivbajt kapott, félt attól, hogy összerogyik.

— Elmenj! — zugta rá az anyja, — te se vagy különb ná'ok.

Azután kivette kebeléből azt a kis csomagot, melyet ama végzetes éj óta egyre magánál hordott s amelyben az a pénz volt, amit Hidvégi a szállásért fizetett.

— Ime, nézd ezt! — és a lánya elébe tette a csomagot. — Ezt a pénzt mindig magamnál hordom. Ez emlékeztet arra, hogy mikor Szakácsiban a csárdában laktunk atyáddal, amikor ránk törtek a rablók és pénzünkért meg akartak gyilkolni, jött egy férfi, egy dalia, egy hős, aki a rablókat egymagában verte szét, úgy, hogy azok menekültek, amerre láttak. Én ne tudom, mi a szabad szerelem! — Tudom, amint te nem tudod, ez a pénz, amit az ember a szállásért apádnak fizetett, de apád nem fogadta el, én vettem át tőle, igen és azóta magammal hordozom, hogy emlékezsem reá és ne feledjem el holtomig.

Móricz úgy odavetődve kérdezte:

— Ki volt az az ember?

Anyja szigorúan nézett reá.

— Miért kérdezed?

— Hogy egykor még megháláljam neki.

— Hidvégi Kelemen a neve.

E közben nyílt az ajtó és bejött Horvát Jenő.

Arca du't volt, mintha megöregedett volna, úgy járt, lépéseit nehézkesség jellemezte, lábait húzta, arca halvány volt.

— Ki beszél itt arról az emberről? — kérdezte mogorván.

A fel sége után elvégezte a leendő baronessek megnevelését, rendelkezett, hogy a vacsorát hozzák be.

Horvát Jenő intett Móricznak és ketten a belső szobák egyikébe vonultak be.

A bankár egy karosszékbe vetette magát, kalapját az e ötte álló asztalára tette és fel-sőhajtott:

— Végem van!

Móricz ijedten nézett reá.

— Tőzsdevesztés? — kérdezte.

A bankár kezével legyintett.

— Annál rosszabb. Megszökött.

— A pénztárnok?

— Ha csak az szökött volna meg, kiheverném. De ezt nem heverem ki soha.

— Mondd hát apám, mi történt?

A bankár lehajtotta a fejét

— Ősze vagyok törve, meg vagyok semmisítve.

— Ugyan szólj már nyíltan.

— A strassburgi leány, Gyöngyvirág, megszökött.

Móricz ingerülten mordult az apjára.

— Nem szégyenli magát, hogy ilyen vén léte re kalandokba keveredik?

— Hagyd el, nem az a baj. A kalandok könnyen pótolhatók, egyik bankó olyan, mint a másik, egyik asszony olyan mint a másik, még a vallás sem tesz kivételt.

— Hát szerelmes voltál a szökökébe?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona árlat.

Budapesten

A gabonaárlásdén tegnap kisáé élénkebb volt a hangulat. Bácskai rossz hírekre a buza határidő árfolyama 5 fillérrel emelkedett. Kész áru változatlan.

Határidők árlata:

Áprilisi buza 1913.	— — —	11.88
Októberi buza	— — —	11.53
Októberi rozs	— — —	9.37
Októberi zab	— — —	9.37
Aug. tengeri	— — —	9.11
Szept. tengeri	— — —	9.01
Májusi tengeri (1913)	— — —	7.54

Nagyváradon.

O-árúktan kevés üzlet fordul elő. A mal-
mok miután nagy liszt készlettel rendelkeznek,
nem szívesen vásárolnak. Új árban viszont az
eladók tartózkodók. Az arfolyamok többé-
vésbé javultak.

Árak:

Buza	— — — —	11.53—11.38
Rozs	— — — —	9.37—9.31
Árpa	— — — —	10.—10.20
Zab	— — — —	9.37—9.38
Tengeri	— — — —	9.01—8.61

Budapesti értéktőzsde.

*Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiók-
jának távirati jelentése.*

Magyar hitelrészvény	— —	853.50
Osztrák hitelrészvény	— —	652.75
Jelzálogbank	— —	462.25
Leszámitoló és pénzváltó	— —	558.50
Városi vasút	— —	412.—
Közuti vasút	— —	765.50
Osztrák államvasút részvény	— —	721.—
Salgótarjáni köszén	— —	761.50

SZERKESZTŐI PÓSTA.

E. K. G. A bécsi nemzetközi eucharasztikus
kongresszus tekintetében a kongresszus központi
rodája (Bécs, I. Stephans-platz) vagy az Országos
Katholikus Szövetség (Budapest, Ferenciek-tere 7.
szám.) ad meg minden felvitágosítást.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

**2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak**

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Fürdői menetrend.**NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.**

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velence >	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velence >	9 17	11 19	3 47	7 31	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 31
V.-Velence >	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó >	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velence >	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5°-os kamatoztatásra, továbbá
folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalkozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb bizo-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeltes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillarak,

lólámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

PÜSPÖK-FÜRDŐ.

Állandóan tiszta vizü uszoda.
Elsőrendű magyar konyha, valódi hegyi borok. Naponta
frissen csapolt elsőrendű kőbányai „Polgári sör“. A ven-
dégeket Dankó Kálmán szegedi zenekara szórakoztatja,
Mérsékelt áru kényelmes szo-
bák. Minél számosabb látogatást kér:

DANCS ISTVÁN

b é r l ő.

LENGYEL JÓZSEF

épület- és díszmű-bádogos, vízvezeték-, fürdőszoba- és szagtalan angol klozet berendező

elfogad

házak, tornyok, kastélyok

állandó jókarban tartását

Költségvetéssel úgy helyben, mint vidékre díjtalanul szolgál.

Bádogos és szerelő-telep:

Beöthy Ödön-utca 78. sz.

Helyi és vidéki telefon 338 szám.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy

autogén hegesztésre

berendezkedtem. Elvállalok **öntött vas, kovácsolt vas, réz és mindenemű törtrészek forrasztását.**

Készítek malomberendezést, henger rovátkolást, vizitartányokat, itató vájukat, javítok fessmérőket (manometer), kölcsön adok körszivattyukat jutányos napidíj mellett. Szíves pártfogást kér:

Tisztelettel

Schopper György veje

Rohoska Pál,

gőpjavitó műhelye,

Nagyvárad, Sándor-utca, 22 sz.

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

8 GRAND PRIX

Kőbányai Polgári Sörfőző R.-T.

N.-Várad és biharmegyei főraktára

KOLLINER D. és FIA

CÉGNÉL PÁVEL-UTCA 26. SZ.

Telefon 75.

Telefon 75

Világos **Király** sörünket

valamint SZENT ISTVÁN védjegyű

duplamaláta

sörünket, melyet a leghírnevesebb orvostanárok mint kiváló gyógyitalt ajánlanak.

„Varázsfuvola.”

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola” rendkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bögővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt **csak 4 korona.**

Csakis **Váner „Hangszer-Király”** ország-szerte elismert legolcsóbb hangszerárúházá-

ban kapható. Budapest, József-körút 15. — Gyorsjavító műhely. — Kérjen fényképes hangszerárjegyzéket.

Méhészek!

Akik megbízható helyről tiszta, méhviashból készült **műlépet** óhajtanak beszerezni, forduljanak bizalommal **szatmári Szabó István** méhészetéhez Pankota (Aradmegye), mely méhészet amerikai hengerprésszel készített bármely méretű műlépnek kilóját csomagolva K 560-ért szállítja utánvéttel, amíg viaszkészlete ki nem fogy.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától I.

1912. augusztus 2.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság közhírré teszi, hogy az özv. Simon Jánosné Nagy Sándor-utcai zálogkölcson üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak f. év augusztus hó 22-ik napján reggel 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adni. Ezen árverésről az érdekelt elzálogosítók oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudható.

Nagyvárad, 1912 augusztus 1.

Jánossy

r. főkapitány h.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kezelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

12496 12498—912.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire s a hegyre vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1912. évi III. osztályú kereseti adólajstromok az általános jövedelmi pótdóra való tekintettel az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében folyó évi augusztus hó 4—11-ik napjain át 8 napi közszemlére az I-ső kerület Olaszi városrésze nézve a városi adóhivatal 21-ik, a II-ik kerület Ujváros és Kőváros városrészeire nézve 15-ik, a III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve 26-ik számú szobájába azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt általános jövedelmi pótdót ott megtekinthetik s a pótdó elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 16-ik §-ácz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételenek napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatk meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1912. évi augusztus hó 2.

Városi adóhivatal.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy

Csengeri-utca 21-ik szám alatt

saját házamban, egy a mai kor-

nak mindenképen megfelelő

= épület és =

műbutor asztalos

műhelyt létesítettem.

Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszertár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgállok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József

mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Vasszerkezeti gyár.

Lakatos műhely.

SZÁNTÓ DEZSŐ első nagyvárad redőnygyára.

Értesilem a t. közönséget, hogy műlakatos ipartelepemet és redőnygyáramat a Szent János-utczáról, **Rulikovszky-ut 30. szám alá** (bejárat a honvéd laktanya mellett) egy direkte ezen célra épített és méreteiben még eddig városunkban nem létező gyárhelyiségembe helyeztem át. Redőny gyártmányaim: **Esslingeni ablak faredőnyök, gördülő acél bolti redőnyök, (rollók) napellenző ponyvák, Jalousiák, damaszt és vászon redőnyök a legkiválóbb minőségben.** Felvállalok az épület és műlakatosság keretébe tartozó összes munkákat, u. m.: **vasszerkezetek, vasrácsok, épület vasalások, biztonsági vasajtók, kiváló minőségű tűzhelyek és ajtócsukókat stb.** Szállítások vidékre a leggyorsabban. Redőny javítások szakszerűen eszközöltetnek. Javítási munkák telefon hívásra.

Tisztelettel

Szántó Dezső.

TELEFON: 491 SZ.

TELEFON: 491 SZ.

Tisztelettel értesilem a n. é. vevő közönséget, hogy a **Teszler Simon posztó kereskedőt** kiegyeztettem, a **csődtömeget átvettem és azt rendkívüli leszállított áron kiárusítom.** A csődtömeg a következőket tartalmazza: lüster-, angol-, scott- és honi divatszöveteket. Fekete- és kék kamgárnokat, női costum divatkelméket, mellényeket, schiffonokat, bélésárukat, **szabókellékeket** és mindezen árukat **gyári áron alul kiárusítom** u. m.:

egy teljes öltönynek való 3 mtr. már	K 02.40
« « « jobb minős. div. 3 mtr.	K 06.60
« « « finomabb « « 3 «	K 12.—
« « « angol divat 3 «	K 19.—
« « « legfinomabb « 3 «	K 28.—

a fekete- és kék kamgárnokat ugyan ilyen gyári áron alul

jóval olcsóbban lesznek kiárusítva. Egyben ajánlom a n. é. vevőközönségnek az összes raktáromban levő szövetekhez a hozzávalókat, azaz a szabókellékeket a legfinomabb kivitelben, a legolcsóbb áron, u. m.:

egy mtr nagyon jó hozzávaló	K 4.50
« finomabb «	K 5.50
« egész finomabb «	K 7.—
fekete szalonhoz legfin. «	K 8.—

Mint hogy az üzlethelyiséget november 1-én át kell adnom, tisztelettel kérem a n. é. közönséget **mielőbb egy próba bevásárlással megfizetni.** Teljes tisztelettel

Schwarz Kálmán és Teszler Simon

Zöldfa-utca 21. sz.

„STANDARD“ TÁRSASÁG VEGYÉSZETI GYÁR BUDAPEST, IV. MAGYAR-UTCZA 44. SZ.

Poloska, moly és egyéb féregirtást egy évi jótállással vállalunk vidéken is.

Poloska és egyéb féreg irtáshoz ajánljuk szabadalmazott gázfejlesztő anyagunkat, melynek egyszerű alkalmazásával a poloskától végleg megszabadulhat,

1 szobára elegendő anyag 5 koronába kerül.

Feltétlen biztos hatású sváb és ruszni irtószer kilója 4 korona.

Légyirtó folyadék és por kilója 4 korona.

Patkány és egérirtáshoz ajánljuk patkány és egér-tifusz-baczilust. A 20. század legmegbízhatóbb patkány és egérirtó szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszedelmes, tehát mindenütt elhelyezhető. A patkány és egér-tifusz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K

1 nagy „ 3-600 „ „ 12 K

Legolcsóbb bevásárlási források:

Ha Ön

óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el FEUN KÁLMÁN óráshoz, Teleki-u. 9. Dr. Nemes ház. Villanyos megállóhely. —

Órákban állandó nagy raktár.

Alapított 1895-ben.

Deo Adiuuante!

Imrek Károly

épület és műbutor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 2. szám.

Alapított 1895-ben.

HA A KOSSUTH-

utczába vezetni utja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő

KEPES ETEL

varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.

Izsák Lidia

mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országos nagy népszerűségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint, Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Fűző-üzlet: TELEFON 11-53. szám.

Mezey János és Tsa. fűszer, csemege kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Teleki-utca sarok.

Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.

Hallatlan

olcsó árban készít Piski Ferenc cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni

Szent János-utca sarok, Schvare Farkas-féle házban.

Fő a kézi mosás!

A ki erre reflektál, hívja meg MÉSZÁROS MÁRIA gőzmosó és vegytisztító intézetét, házhoz elküld és haza is szállít. Szarvas-tér és Liget-utca sarkán. Levelekre azonnal válasz.

Telefon 67.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók

Szilágyi Géza és Ts-nál **Rákóczi-ut**

Telefon. 630.

Tátray Sándor

Saját műlakatos műhelye, vízvezetékek szereldéje

NAGYVÁRAD Körözs-utca 11. sz.

NE ADJUK

pénzünket idegen cégnek, vegyünk

lánckútat

MÁRKUIZ JÓZSEFNÉL Akadémia-u. 1 sz.

Czukrász

sütemények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltenek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedíálás.

Molnár János cukrász

Kolozsvári-u. 50.

Keresse föl Haás Simon rövidáru férfi- és női divat-üzletét

Szent János-utca 46. gyógyszer-tár mellett,

hol hallatlan olcsó

árban lehet vásárolni.

A „Nagyvárad Torna Club” Clubhelyisége

Kolozsvári-utca 50. szám alatt

a „Varga féle” Magyar Király kávéházban.

Udvari kávéház

családok kellemes szórakozó helye. E-ténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. Bejárat

Szt. László-tér és Zöldfa-utca.

FELDSTRICK KÁLMÁN

könyvkötészete és dobozgyártása

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut Moskovits palota

Biharmegye és N.-Várad város kir. itélőtábla és a megyei főszolgabíróságok és körjegyzőségek szerződéses szállítója.

ROZSNYAY JÓZSEF mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77.

Helyi és vidéki telefon-szám: 1076.

Európa nagyobb városaiiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szak-tudással a legpontosabban elvégezzem. Készítek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és kisléty-berendezéseket minden stílus kivitelben a legbiztosabb árak mellett. Egy kísérlet elengedő, hogy a t. ur közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem. Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.

Szántó Dezső

**első nagyvárad REDÖNY-
GYÁRA Rulikovszky-ut**

TELEFON 491.

Csoda elárusítás!!!!

Partiba vettem, szőnyeg, ágy és asztal garnitúr, rumburger vászon, se-lyem és csipke dolgokat.

Felárba árusítom.

Löwinger Márton

versenyáruháza Kert-u. 1. sz.

Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőnyösebb

Horvát Béni

mechanikusnál,

Kossuth Lajos-utca 18.

Az összes alkatrészek állandóan raktáron.

TELEFON 1038. szám.

Haas Lajos

Gáz és villanyberendezési vállalat.

Elvállal mindennemű gáz és villanyezere-
léseket és jókarban-
tartását.

TELEFON 1038. sz.

PENCZ JÁNOS

(cipész, szakiparos.)

NAGYVÁRAD, Szt. János-u. 34.

Készít mérték szerint úri és női (Orthopéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkát, u. m.:

szobafestés és tapétázás.

WEINSTOCK

Tösvérek szobafestők és tapétázók

NAGYVÁRAD, Gilányi-u. 21.

Legtisztább kivitel

jutányos árak mellett.

Költségvetés díjtalan.

Meghívásra házhoz jövünk.

Alapított 1880-ban

Schopper György

utóda veje **Rohoska Pál**

Villanyerőre berendezett gépjá-
vító, vas és rőzöntő **NAGYVÁRAD, Sánc-utca 22. sz.**

Mayer Lajos

kárpitos és díszítő **GYÁR-U 1 SZÁM.**

Elvállal minden e szak-
mába vágó munkát ju-
tányos árban. Levelező-
lap meghívásra azonnal
jövök. Állandóan kész-
munka kapható.

Az **AUGUSZTUSI** költözködések-
kor a legcélszerűbb

HIRN M és FIA

villamossági vállalatához fordulni

Kossuth Lajos-u. 16. sz.

Nagy csillárraktár.

Telefon 10-54.

Telefon 10 54.

Györy Sándor

villanyerőre berendezett
késes és köszörűdóje

Kert-utca, 4. szám.

Elvállal mindentféle speciál
köszörűléseket és javításokat,
haj- és szakál vágó és ló-
nyíró gépet, zsillette és min-
denféle más borotvák köz-
rűlését pontosan eszközöl.

Moly irtó szerek

rovarpor, poloska
tinktúra, s többféle
háztartási cikkek
parket beeresztő
viassok kaphatók
VADÁSZ ALBERT
„A nyala” drogueriában
BÉMER-TÉR.

Fotbal cipők, gumi térdvédők,
dresszek **a legolcsóbban kaphatók**

Lefkovits és Kácsar

Zöldfa-u., cipő, kalap és uridivat
áruházában.

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek
világítási felszerelé-
seit, csengő házi telefon, ipartelepek, gyárak, és malmok.
Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és
szakavatottan készít

SZENES SÁNDOR

villamos berendezési vállalata **Szalárdi-u. 9.** Költség-
vetéssel díjtalanul szolgálók, meghívásra azonnal jövök.

Reisinger József

mechanikai gép és fegy-
verjavító műhelye

Sas palota zöldfa passzáz,

**a hol a legprecízebb
asztalga és gépmun-
kák készülnek.**

Kincset ér

a TORDY-féle

Hollandi 3 király tea, mivel nemcsak hashajtó, hanem egyúttal étvágyjavító, gyomortisztító, emésztést elősegítő, belműködést szabályozó, nemkülönben a legmakacsabb gyomor bajon is segít. Csomagja (kbl. 10-12-szeri használatra) 80 fillér.

Minden gyógyszárban kapható.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzando és 1 napban egyszer felhuzando toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS. Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra Saját ház.

Autó (automobil) tulajdonosok szives figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely! TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumók a legmagasabb árban megvételnek.

VÁLLALATI HIRDETÉS.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy 32 évi tapasztalataim és tanulmányaim után a mai kor igényeinek megfelelően

építkezési irodát nyitottunk.

Elvállaljuk épület építését, átalakításokat, csatornázásokat szakszerű kivitelben, szolid árak mellett. Nedves falak a legújabb találmány szerint teljesen szárazzá alakítjuk át felelősség mellett.

Szíves megbízásokat kérnek tisztelettel

Kiss István és Fia

képesített kőművesmester

Nagyvárad, Keskeny-utca 9. sz.

Saját ház.

Telefon 1118.

Telefon 10-87.

Telefon 10-87.

A LEGMODERNEBB BÚTOROKAT

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsavay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap hívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Telefon 235.

Telefon 235.

BENCZ GYULA

ELITE

CUKRÁSZATA KOSSUTH-UTCZA 10. SZ.

Reggeli és uzsonna kávé.

Az uri közönség legkedveltebb szórakozó helye. Parfait Hachee, vagy másféle husos sütemények, torták stb. megrendelésre a legpontosabban elkészítetnek és házhoz szállítatnak.

Telefon 235.

Telefon 235.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvasárlási, eladási és erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

HRITZ ANTAL

cukrászdája Nagyvárad, Széles-utca

BALOGH-féle házban.

Elfogadok minden alkalomra cukrász sütemények (különlegességek) elkészítését jutányos árban, ugyszintén kapható naponta kitünő minőségű fagyalt és jegeskávé is. Megrendeléseket házhoz szállítok.

TELEFON 12-67.

JÉGSZEKRÉNYEK, FAGYLALT-GÉPEK, PERMETEZŐK

legnagyobb választékban

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek vaskereskedésében

Telefon 390.

Értesítés.

Megnyílt a

„Béka“ bolt

Ujröfös, rövid és női divatáru-
ház Nagyváradon Zöldfa-utcaTessék ügyelni a kира-
kat-üvegeinkre festett

„BÉKÁRA“

Árjegyzéki kivonat:

1 vég Rumburger vászon mindenre alkalmas	4.50
1 méter gyapjuszövet bármilyen színben, 120 széles	— .89
1 Himzett elejű nőiing szepességi vászonból	1.65
1 nőiing finom sifonból	— .95
1 női hálókabát (korzetta) finom sifonból	— .98
1 Nőiing himzéssel és szalaggal dusan diszítve	— .98
1 Izléses diszkötény	— .55
1 Női reformkötény finom klottból vagy lüszterből	1.65
1 fekete klott alsószoknya	— .98
Egy 6 személyes damaszt garnitúra	2.75
1 Fekete nap és esőernyő	— .98
1 Elegáns fehér puhaelejű férfiing	1.25
1 finom 5 soros gallér minden fazon és szám	— .13
1 pár kezelő fehér vagy színes	— .21
12 darab valódi rumburgi vászon zsenkendő	1.50
1 méter kozmanózi karton bármilyen színben, jó mosó	— .22
1 méter legfinomabb gyapjudelin legujabb divatuak	— .59
1 kétszemélyes klott paplan jó vattával töltve, bármilyen szín	3.25
1 Ablakra való szövetfüggöny	1.39
1 Magános ágyterítő	— .89
1 garnitúra 2 ágy és egy asztalterítő	4.50
1 Vég valódi rumburgi kanavász, bármilyen színben	4.75
1 fehér sifon alsószoknya	— .98
1 méter ruhavászon minden színben	— .29
1 méter csipkefüggöny	— .26
1 fejre való selyemsál	1.25
1 m. 120 széles gyapju pepita szövet	— .45
1 méter mosó delin legujabb minták	— .24
1 himzett elejű bluz	— .98
1 színes napernyő gyönyörű szép	1.52
1 Reformkötő, jó mosókarton	— .69
1 nyári flanel takaró	— .95
1 fejre való pepita selyem kendő	— .98
1 finom damaszt abrosz	— .98
1 kávé abrosz	— .79
1 kávé szalvéta	— .06
1 fekete klott alsószoknya	— .98
1 Szmirna ágyhához való szőnyeg	1.65
1 méter bőreros spárga szőnyeg	— .39
1 nagy szoba szőnyeg	— 1.69
1 méter dupla széles cerna csipke függöny aplikált mintákkal	— .58
- Vidéki megrendelések utánvétel mellett a legpontosabban lesznek elintézve.
- Postai szétküldések minden nap. Tessék a kираkat üvegeinkre festett „BÉKÁT“ keresni.

PÉNZ PÉNZ PÉNZ

HA SZERENCSES
PÉNZT SZEREZHET
A

FREDIN

CIPÖKRÉMMEL
MERT

MINDEN 100-ik DOBOZ FENEKÉN 20 fill

MINDEN 1000-ik FENEKÉN 1 korona

TALÁLHATÓ
SELLE & KARY
WIEN XIII
BUDAPEST, VI. BATOM-UTCA. 2/B.

Alapított 1884-ik évben.

Készít és javít

orgonákat, harmóniumot,
zongorákat, pianót és min-
den e szakmába vágó új mun-
kát is a legujabb szisztema szerint

Friedl Leopold

orgona-épitész

Nagyvárad, Szent János-utca 6.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási
vállalatSzent János-utca 22. szám.
TELEFON 532. TELEFON 532.Készít udvari fagymentes
closetteket vizöblítéssel.
Angol-closett berendezést,
viktartány vagy önzáró clo-
sett csapokkal való öblítéssel.
Mindennemű épület- és dísz-
bádogos munkát. Villany-
erő gépekkel berendezve.

„NIGRIN“

a legjobb cipőkrém az egész világon
Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

ST. FERNOLENDT, WIEN III.

cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás.

Francia tűzhelyek!

egyedüli gyártója:

Vajnovszky József

épület- és mülakatos mester

Nagyvárad, Sztaroveszky-u. 27. sz. alatt

Telefon 11-37.

Telefon 11-37.

**Meg van!!
az asszonyok öröme!**

Nem kell többé mérgeledni, csekély tüzelővel gyorsan lehet sütni és főzni. **régi tűzhelyeket** (sparhelt) **át lehet olcsó pénzért alakítani.** Háztulajdonosok, mérnök és építész uraknak **árengedmény.**

Továbbá minden néven nevezendő lakatos munkák jutányos árban.

Meghívás esetén házhoz jövök.

Vidéki levelekre válaszolok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Rimanóczy-u. 10. sz.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabútorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz.

Telefon: 629. sz.

192

Csúzi Ferencz

fehérnemű és ruhatisztító intézete

N.-Várad Szaniszló-u 32.

Elvállal fehérnemű és minden más

ruha tisztítást jutányos árban.

Meghívásra a ruhákért érte is

küldök. Levelekre válaszolok.

Hallatlan olcsó árban
szállit!

Nemes Károly

épület- és műbútor-asztalos

N.-Várad, Beöthy Ödön-utca 47.

Ebédlő-,
háló-,
konyha-,
cseléd- és
előszoba

berendezéseket. Író-asztalok igen jutányosan kaphatók.

Épület munkákra költségvetés díjtalan.

Levelekre válasz

Nagyváradai Templomüvegfestészet Üvegcsiszoló és Tükörárúgyár R.-T.

TELEFON
11-64.

Nagyváradon, Gerliczi-utca.

TELEFON
11-64.

Üvegcsiszolás
Üvegvésés
Üvegbetétek
Kirakatbetétek
Üvegdzés

Öntött tükörök
Coll-tükörök 2. mm. vastag
Polirt és finn tükörök
Faönttükörök

Fémkeretezés
Réz, nickel foglalatok
Diszüvegezés
Üvegfestészet
Homályosítás

tábla és tükörüveg nagyraktár

Opalescens és színes üvegek.

Kirakattüvegek

Épületüvegezés

Rajzokat és tervezéseket díjtalanul végezzük
Arjegyzéket és árajánlatot bérmentve
Szállítunk az ország bármely részébe

Amerikai üvegmozaik épülethomlokzatok ki-
képzésére. Hajlitott tükörüvegek.